A° 1863. WOENSDAG 24 Junij. N° 149.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.

Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.

Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . . . . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 23 Junij.

De Tweede Kamer heeft heden hare beraadslagingen voortgezet over het ontwerp tot bekrachtiging der concessie voor spoorwegen in Indië. De heer Mijer was vóor de thans gewijzigde rigting, maar had er groot bezwaar in dat de Minister, zonder den Gouv.-Gen. te hebben gehoord, tot die wijziging was overgegaan. Hij verlangde daaromtrent inlichting. De heer Groen meende dat de Kamer nog niet voldoende op de hoogte der zaak was en stelde daarom als motie van orde voor de verdere discussien uit te stellen. Hierover ontstond langdurige discussie. De motie werd bestreden door de heeren Storm van 's Gravesande, Dullert, van der Linden en den Minister van Kolonien, doch verdedigd door de heeren Wintgens, Schimmelpenninck, van Goltstein, Mijer en den voorsteller. Ten slotte werd echter die motie *verworpen* met 46 tegen 17 stemmen, waarna de beraadslagingen over de wet werden voortgezet. De heer van Heukelom verdedigde nog het ontwerp, waarna de verdere beraadslagingen op morgen zijn bepaald.

Terwijl de Ned. Staats-Courant heden avond het eervol ontslag mededeelt van den Raad van legatie J. Z. Mazel, als secretaris-generaal van het Departement van Buitenlandsche Zaken, en reeds gisteren door verschillende dagbladen als zeker werd medegedeeld dat hij zal worden opgevolgd door den heer mr. A. Uyttenhooven, thans referendaris bij het Departement van Finantien en inspecteur voor de Rijnvaart, — heeft de hoogleeraar G. W. Vreede door middel van het Utrechtsch Prov. en Stedelijk Dagblad een antwoord gegeven op de door hem gestelde vraag: „Wie zal secretaris-generaal bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken worden?"

„Wie anders — zegt prof. Vreede — dan de heer mr. C. le Clercq, de oudste referendaris sedert 20 jaren, na 35jarige toewijding zijner talenten aan het Departement, waar zijn onvergetelijke vader in de zelfde betrekking de beste herinneringen heeft achtergelaten ...., die nog heden zoo gemakkelijk arbeidt, dat hij in denzelfden tijd meer dan het dubbele werk van anderen verrigt," enz., enz.

De hoogleeraar eindigt zijne heftige philippica met iets, wat men op het voetspoor van parlementaire redenaars zou kunnen noemen „eene leelijke insinuatie," namelijk „dat het gerucht, als of de heer de Sombreff zich eerst *na* de weigering van den heer le Clercq tot den heer Uyttenhooven gewend zou hebben, eene onwaarheid, in goed Hollandsch uitgedrukt, *een leugen* is."

De Weener correspondentie van het Journal des Débats, waarvan wij gisteren melding maakten, wordt, zoo als trouwens te verwachten was, heftig door de officieuse pers aangevallen. De heer Paulin Limayrac zegt in Le Constitutionnel dat, aangezien de Poolsche quaestie eene Europesche is, zij ook door Europa moet worden opgelost. Wanneer het bij ongeluk en tegen alle waarschijnlijkheid gebeurde, dat de diplomatieke interventie zonder gewenschte gevolgen bleef en Engeland bepaaldelijk weigerde een meer beslissende houding aan te nemen, zou er volgens de meening van den heer Limayrac veel zijn af te dingen op den lof dien Engeland is toegezwaaid wegens den schijn van enthousiasme, die slechts ten gevolge zou hebben dat eene grootere menigte ter slagtbank zou worden geleid. Wij zijn overtuigd, zegt eindelijk Le Constitutionnel, dat Engeland elke dubbelzinnigheid zal vermijden; zijne eer en het belang van Europa gebieden zulks.

Le Pays ondersteunt het oordeel van het officieuse orgaan en zegt, dat het er verre van af is dat Frankrijk alleen met Rusland zou willen onderhandelen; in tegendeel, Napoleon is meer dan ooit bereid om van dit vraagstuk eene Europesche quaestie te maken. Dat lord Palmerston evenwel eene andere meening is toegedaan, bewijst zijne houding in het Lagerhuis. Niettegenstaande de debatten betrekkelijk Polen met eene meerderheid van 65 stemmen tegen den wil der Regering zijn verdaagd, heeft de Premier toch verklaard, dat hij de voorstellen van de heeren Hennessy, Forster en Griffith zal bestrijden. Is dit niet reeds een duidelijk bewijs dat Engeland, zoo als trouwens graaf Russell herhaaldelijk verklaarde, zich wil blijven bepalen bij diplomatieke stappen?

De Weener Presse treedt in zijn jongste nommer in uitvoerige beschouwingen over den waarschijnlijken uitslag van den jongsten stap der interveniërende Mogendheden. Dit blad meent uit goede bron te weten, dat Prins Gortschakoff het voornemen zou koesteren om het voorstel van eene Europesche conferentie van de hand te wijzen. „Wanneer wij — zou deze diplomaat gezegd hebben — eene conferentie te Parijs, Londen of Weenen aannamen, dan zouden wij een vreemde regtbank erkennen, welke over eene binnenlandsche quaestie een oordeel zou vellen. Rusland zou geene vreemde interventie kunnen erkennen, zonder zijne regten op Polen prijs te geven. Dien ten gevolge zou Vorst Gortschakoff wenschen voor te stellen om directe onderhandelingen te openen tusschen het Kabinet van St. Petersburg en de drie Kabinetten van Parijs, Londen en Weenen."

Mag men aan deze mededeelingen geloof hechten, dan zou het duidelijk in het plan van Prins Gortschakoff liggen om den status quo te blijven handhaven tot dat de vorst het de Westersche Mogendheden onmogelijk maakt om met hunne vloten de Oostzee te bereiken. Gelukt dit plan, dan zullen Murawiew en Berg, geholpen door den honger en de koude, eer de lente weder zal zijn ingetreden, het hunne hebben gedaan om den opstand voor goed te dempen en elke inmenging van andere Mogendheden overbodig te maken.

In Pruissen gaat de constitutionnele crisis steeds langzaam voorwaarts. Het Gouvernement schijnt het meest ongerust over de houding van een aantal gemeenteraden der voornaamste steden, die petitien aan den Koning zouden wenschen te zenden. De Regering zal echter de overtredingen der voorzitters gestreng straffen, en in ieder geval beletten dat Wilhelm I eenige deputatie of petitie zal ontvangen. Deze staat van zaken zal welligt voortduren tot dat de Regering genoodzaakt is eene leening te sluiten, en dan zal men zien wat een Gouvernement waard is, dat geen steun en sympathie vindt bij het volk.

De Grieksche deputatie, die zich naar Kopenhagen had begeven om Prins Willem de Grieksche kroon aan te bieden, is te Athene teruggekomen. Het Voorloopig Bewind heeft bevel gegeven het paleis voor den jongen Vorst gereed te maken.

De jongste berigten uit Amerika schilderen den toestand van Uruguay als zeer zorgwekkend af, zoodat men elk oogenblik vreest dat een algemeene opstand zal uitbreken.

BUITENLAND.

ENGELAND.

Londen 22 *junij.* — In de City heerscht eene pijnlijke onzekerheid aangaande de houding van het Gouvernement in de Poolsche quaestie, welke zij zal aannemen wanneer de aan Rusland gedane voorstellen voor de tweede maal zullen zijn gewezen van de hand. De vrienden van den vrede klemmen zich evenwel vast aan de herhaalde verklaringen van graaf Russell, die onder anderen ter gelegenheid der interpellatie van lord Ellenborough zeide, dat hij niet wist welke voordeelen eene gewapende interventie zou kunnen geven, dat hij integendeel ten krachtigste zou protesteren tegen zoodanig een maatregel. Aller oogen zijn evenwel op de discussien van heden avond gerigt, wanneer de voorstellen van den heer Hennessy, Forster en Griffith aan de orde zullen zijn.

[Per telegraaf ontvingen wij reeds het berigt, dat de heer Hennessy de behandeling zijner motie heeft verdaagd tot dat het antwoord van Polen zal zijn ontvangen.]

— Gisteren werden de stukken betrekkelijk de Indische rekening aan het Parlement overgelegd. Het totaal der opbrengsten gedurende het jaar eindigende den 30 april beliep £ 43,829,472, terwijl daarentegen uitgegeven werd een bedrag van £ 43,880,100. Voor het jaar 1863 worden de inkomsten geraamd op £ 45,105,700, tegen eene uitgave van £ 43,825,104, zoodat er, worden deze cijfers verwezenlijkt, een batig saldo zal zijn van £ 1,280,596.

— Graaf de Grey en de Ripon is benoemd tot ridder van den Kousenband, even als de Hertog van Saksen Coburg.

— De universiteit te Oxford heeft den als mensch en schrijver geëerden predikant Kingsley (schrijver van Hypatia en Gist) het eere-doctoraats diploma niet willen aanbieden, hetgeen veel opziens gebaard heeft. De Prins van Wallis, wien men als naar gewoonte gevraagd had, welke heeren uit zijn gevolg hij bij zijn bezoek gaarne tot doctoren zou gemaakt zien, wees daartoe o. a. zijn kapellaan, den heer Kingsley, aan. Maar de vrome man, dr. Pusey, kon het niet van zich verkrijgen, den Prins dat genoegen te doen. Hij beweerde, uit Kingsley's Hypatia de overtuiging geput te hebben, dat de schrijver noch in de moraal, noch in het geloof aan den bijbel zoo vast is, als een doctor der Oxfordsche universiteit voegt en liever — dus verklaarde hij — zou hij in Sheldonian theatre zijn Non placet uitspreken, dan zijne overtuiging geweld aan doen. Om zulk een schandaal te vermijden schrapte de Prins zijn kapellaan van de kandidatenlijst en dit was de reden dat prof. Pusey op Commoration-day door de studenten met oorverdoovend en eindeloos gefluit en gemor werd ontvangen.

— Mlle. Adelina Patti is door den directeur van de Italiaansche opera voor het volgende saizoen geëngageerd voor £ 120 per voorstelling.

— De door lord Stratford de Redcliffe vermelde bijzonderheden aangaande de moordtooneelen die door de Russen op de Polen worden gepleegd, hebben te Londen eene ongewone sensatie te weeg gebragt.

— De jongste bladen uit Amerika deelen de beslissingen mede van het prijsgerigt in de gevallen van de Engelsche schepen de Dolphin en de Pearl. Het eerstgenoemde schip is prijs verklaard, terwijl aan den kapitein van het tweede vergund is nadere bewijzen te leveren, dat hij niet het doel had de blokkade te verbreken.

— Voor rekening van het Noordelijk Gouvernement worden zeven en twintig stoombooten gebouwd, elk van twee roeren voorzien. Zij hebben een inhoud van 1000 ton en voeren 12 stukken. Hunne lengte bedraagt 245 voeten bij 36 voet breedte. Zij zijn zoodanig gebouwd, dat zij weinig diepgang hebben, terwijl men ze zonder keeren voor- en achterwaarts kan doen voortgaan.

— Volgens telegrafisch berigt uit Corfu, van 18 junij, had de Lord Oppercommissaris den vorigen dag eene officiële verklaring wegens de ophanden zijnde vereeniging der Jonische eilanden met het Koningrijk Griekenland afgelegd, ten gevolge waarvan op eerstgenoemden dag een Te Deum zou worden gehouden en eene algemeene illuminatie plaats hebben.

FRANKRIJK.

PARIJS 22 Junij.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Natuurlijk heeft de publieke opinie thans weder niet veel anders te doen dan eene afwachtende houding aan te nemen. Morgen toch zullen de nota's der drie Mogendheden aan Vorst Gortschakoff kunnen worden ter hand gesteld, en zijn antwoord kan eerst in het begin van julij in deze hoofdstad aankomen. Toch blijft men niet werkeloos, en het schijnt wel of met iederen dag de Mogendheden, althans Frankrijk en Groot-Brittanje, meer beginnen te eischen ten opzigte der beloften, welke Rusland niet in gebreke zal blijven in algemeene bewoordingen af te leggen. Vrij algemeen is men van oordeel dat de Regering van den Czaar nog niet openlijk met Keizer Napoleon III en Koningin Victoria wenscht te breken, om de eenvoudige reden dat het jaargetijde nu nog te gunstig is en dat men den tijd zou hebben om eene expeditie te organiseren en tot handelen over te gaan vóór den winter. Daarom zal Rusland de zaak voorloopig nog wel op het sleeptouw houden.

Als het eenige nieuws, dat welligt niet van belang ontbloot is, wanneer het zich bevestigt, noemt men de toetreding van Pruissen tot de onlangs door Oostenrijk geformuleerde voorstellen, waarin wordt aangedrongen op de bijeenroeping eener conferentie, ten einde de Poolsche aangelegenheden te regelen. Waarschijnlijk zou zulks reeds niet zonder invloed blijven op het besluit van Rusland.

Ter beurze schijnt men een weinig bekomen te zijn van de zeer ongunstige stemming in de vorige week; hoewel er zeer weinig handel was, waren de prijzen toch iets williger.

Gisteren is de tweede reeks van genoodigden naar Fontainebleau vertrokken; daaronder bevindt zich de Italiaansche gezant, de heer Nigra.

Eene officiële depêche uit St. Petersburg wederlegt de geruchten omtrent de schandelijke behandeling, welke o. a. der Poolsche vrouwen zou zijn aangedaan, die zich in het openbaar vertoonen in rouwkleederen. Maar ook de officiële Russische depêches zijn nog geen evangelie.

Uit deze hoofstad zelve kan ik u als het ware niets melden, hetgeen trouwens vooral op den maandag in den regel het geval is.

De gemeenteraad, of liever de commissie van dagelijksch bestuur uit dezen, heeft beslist dat een der nieuwe boulevards den naam zal dragen van: Boulevard de Puebla. Daarenboven zullen vier straten, welke die nieuwe boulevard snijden, de namen bekomen van: rue de Vera-Cruz, rue d'Orizaba, rue de Tampico en rue de Jalapa.

Eindelijk zal, naar men verzekert, deze week het reeds vóór lang aangekondigde werk van professor Ernest Rénan het licht zien, onder den titel van: Het leven van Jezus. Dat boek zal zonder twijfel stof opleveren tot zeer levendige polemiek op godsdienstig gebied.

Garibaldi wordt volgens de laatste berigten nagenoeg geheel beter; hij kan reeds op zijn gewonden voet staan, en dezer dagen hoopte men er het laatste verband af te nemen. De generaal wordt in het begin van julij te Néris-les-bains verwacht. Na door Frankrijk getrokken te zijn, schrijft men hem het voornemen toe om naar Engeland over te steken, alwaar hem eene zeer schitterende ontvangst wordt voorbereid. Op bevel van hoogerhand zal hij incognito door Parijs trekken.

De lessen van den heer St. Marc Girardin bij het Collège de France zijn ook onbepaald uitgesteld, te oordeelen althans naar de in druk verschenen orde der lessen.

— Ten gevolge der tentoonstelling van dit jaar moet, volgens het reglement, eene groote eere-medaille worden uitgereikt voor het werk dat het merkwaardigste geoordeeld wordt van alles wat naar het nijverheidspaleis in de Champs Elysées is ingezonden. Denkelijk zal zij dit maal niet aan een voortbrengsel der schilderkunst toegewezen worden, maar schijnen de kunstregters tot hiertoe eerder geneigd haar aan een werk der beeldhouwkunst, en wel aan de groep van den heer Perraud, de kindschheid van Bacchus voorstellende, toe te kennen. Sommigen hadden, bij wijze van uitzondering, liever aan een werk der bouwkunst, en wel aan het model der zaal van de nieuwe muziekakademie, de voorkeur zien geven, maar met dit gevoelen heeft de meerderheid der beoordeelaars zich niet vereenigd. In ieder geval zal het nog de vraag zijn of men in het geheel wel aanleiding vindt om tot eene buitengewone bekrooning over te gaan.

— De stoomkorvet Forfait is heden van Cherburg naar de Stille Zee gestevend. Uit Toulon schrijft men dat de Colbert en de Brandon, benevens andere passagiers naar Mexico, 80 scheepskanonniers moeten opnemen, die ter vervanging dergenen bestemd zijn welke de generaal Forey van het eskader heeft afgenomen. Deze en soortgelijke maatregelen duiden geenszins het oogmerk aan om den oorlog in Mexico eerlang te eindigen.

— Eene depêche uit Turijn zegt dat de heer Pepoli eerlang weder naar St. Petersburg terug zal keeren, om zijne functien als gevolmagtigd minister van Italië te hervatten.

— Monsr. Arnoldi, aartsbisschop van Spoleto, die onder borgtogt op vrije voeten gesteld was, gedurende de instructie van het hem wegens zijn vaste-mandement aangedaan proces, is nu in de gevangenis geplaatst.

— Uit Athene verneemt men dat de Nationale Vergadering, na eene beraadslaging van twee dagen, met 130 tegen tegen 52 stemmen, de schadeloosstelling heeft ingewilligd, die door den Franschen gezant gevorderd was ten behoeve van den heer Soulié, directeur van het Hippodrôme, tegen wiens gezelschap zulke grove buitensporigheden gepleegd waren. Het cijfer dier schadeloosstelling bedraagt ongeveer 40,000 francs.

— De hartelijke gelukwenschingen der Koningin van Spanje aan den Keizer der Franschen, wegens de door zijne wapenen te Puebla behaalde overwinning, zijn, zegt La Epoca van Madrid, niet maar eene bloote daad van beleefdheid, zoo als die der Souvereinen van Pruissen, België of andere vreemde Vorsten, voor welke het Mexicaansch vraagstuk tamelijk onverschillig is. Zij zijn eene handeling van staatkundige beteekenis, te meer omdat zij van eene Natie als Spanje uitgaan, die het verdrag van Londen heeft medegeteekend en uitgestrekte belangen in Mexico heeft, en omdat zij op de onzinnige pogingen volgen, die aangewend zijn om eene vredebreuk tusschen ons Hof en dat van Parijs te doen ontstaan. Met de meeste voldoening, dus gaat La Epoca voort, hebben wij derhalve deze uiting der gevoelens van onze doorluchtige Koningin en van de Spaansche Regering vernomen, die in Frankrijk den meest aangenamen en diepen indruk gemaakt heeft, omdat de overgroote meerderheid des Franschen Volks de hartelijke verstandhouding met Spanje begeert. Daarin ligt eene volkomen regtvaardiging van ons gedrag in het Mexikaansche vraagstuk, een antwoord op ellendige vermoedens, en een waarborg voor de toekomstige overeenstemming tusschen de Mogendheden welke op Mexikaansch grondgebied dezelfde zaak te verdedigen hebben, namelijk die zijner onafhankelijkheid en zijner wedergeboorte. Veel beteekenend is het ook dat de Zuidelijke Staten van Noord-Amerika de zegepraal van den generaal Forey te Puebla met eene illuminatie te Richmond bijna op denzelfden dag gevierd hebben, waarop zekere personen te Madrid de voorgewende overwinningen van Juarez door eene illuminatie meenden te vieren, overwinningen welke op hen behaald zouden zijn die een jaar geleden onze bondgenooten op de slagvelden in Mexico waren.

Dat zelfde blad behelst echter ook het volgend artikel: „Om goede redenen schorten wij ons oordeel op over het door La Correspondencia verspreid berigt wegens het plan tot het voeren van onderhandelingen te Parijs, tot herstelling van het verdrag van Londen. Dat denkbeeld heeft nooit bestaan, ofschoon het waar is dat de Keizer, na de zegepraal, zoo als uit zijn schrijven aan den generaal Forey blijkt, in zijne zienswijze volhardt om de Mexikaansche Republiek geen Gouvernement op te dringen. De zaak is deze, dat er, ten gevolge der belangzuchtige verwijdering van Engeland, in Mexico een nieuwe staat van zaken zal gevestigd worden, zonder dat de Spaansche Natie tusschen beide komt, die nogtans zoo groot belang bij het ontredderd grondgebied van Mexico heeft. Wij wenschten wel dat zulks niet alzoo gebeurde."

DUITSCHLAND.

Berlijn 22 *junij.* — De Minister van justitie woonde den eergisteren gehouden Ministerraad niet bij, uit hoofde hij reeds des morgens over Karlsbad naar Kreuth was afgereisd. Tijdelijk wordt hij door den minister van eeredienst von Mühler vervangen. De genoemde Ministerraad duurde drie uren. Volgens officieuse mededeelingen zal het Ministerie zich nu niet meer, zoo als in het vorige jaar, tot de allernoodzakelijkste en volstrekt onvermijdelijke uitgaven beperken, maar op zijne verantwoordelijkheid ook zoodanige uitgaven toestaan aan welker gepastheid het niet twijfelt, en die, ware het budget ten einde toe behandeld geworden, toch, naar zijne meening, ingewilligd zouden zijn.

— De tijding der afzending van de drie depêches naar Sint Petersburg heeft ook hier zeer verrast, te meer dewijl onze officieuse dagbladen zelfs den 18 en 19 dezer nog verklaarden dat die afzending vooreerst niet te wachten was. Naar men wil zouden de Westersche Mogendheden te Weenen te verstaan gegeven hebben hoe onmogelijk het haar was zich langer te laten ophouden, en hoe zeer zij het om Oostenrijks wil zelfs betreuren zouden indien het Weener Kabinet zijne handeling, waartoe het nu eenmaal onveranderlijk besloten had, niet ten uitvoer bragt.

— Uit Bonn verneemt men dat, in eene aldaar gehouden vergadering van kiezers in den eersten trap, aan welke ook de afgevaardigden von Bunsen en von Sijbel deel namen, een verzoekschrift aan den Koning binnen zeer korten tijd met verscheiden honderden handteekeningen overdekt was, tot welke die van tien leden van den gemeenteraad en van ongeveer dertig hoogleeraren behooren. De onderteekening zou den volgenden dag ook in het naburig Rheinbacher kiesdistrict voortgezet worden. Het verzoekschrift behelst eene afkeuring der handelingen van het Ministerie.

— De onlangs te Dresden overleden Pruissische kamerheer graaf Garczynski heeft aan de Pruissische militaire schatkist de som van 700,000 thaler, voor den bouw van een kadettenhuis te Posen, vermaakt, in welk instituut voornamelijk jeugdige Polen hunne opleiding zullen ontvangen, onder verpligting nogtans dat zij later in het Pruissisch leger dienen zullen.

Per Telegraaf.

St. Petersburg 23 Junij.

De depêches van Frankrijk en Engeland zijn gisteren alhier aangekomen. De depêche van Oostenrijk wordt eerst aanstaanden vrijdag verwacht.

Breslau 23 Junij.

Volgens een bijzonder schrijven uit Warschau van den 21, heeft de revolutionaire bevelhebber dier stad doen bekend maken, dat de openbaar gemaakte lijst der uit de Bank vermiste pandbrieven onvolledig en valsch is. — Den 20 hebben 20,000 personen den lijkstoet gevolgd van den aan zijne wonden overleden opstandeling Szamanski.

Weenen 23 Junij.

De Tschechische afgevaardigden hebben gezamenlijk aan het Huis der Afgevaardigden een protest gerigt, waarbij zij aankondigen dat zij niet ter vergadering zullen opkomen, en de redenen daarvoor opgeven.

Rome 20 Junij.

De Minister van finantien heeft eene wijziging gebragt in de nieuwe uitdelging van een gedeelte der schuld in der tijd door Mazzini als hoofd der Republiek aangegaan. De betaling over het loopend halfjaar zal den 1 julij plaats hebben.

Daar de maaijers uit de aangehechte provincien niet herwaarts kunnen komen, heeft de heer de Mérode de Fransche soldaten gemagtigd hun werk te verrigten.

De Siciliaansche bisschop Celesia is in buitengewone zending naar Zuid-Amerika vertrokken, ten einde het Concordaat ter uitvoering te leggen.

Napels 20 Junij.

De prinses Barberini en de heer Quantromani, oud-leeraar des Konings, zullen den 27 te regt staan. Generaal Antonelli is in die zaak betrokken — Generaal Lamarmora zal nu naar de Romeinsche grenzen vertrekken, ten einde met de Fransche bevelhebbers nieuwe maatregelen te beramen tegen de rooverijen. Een klein vaartuig, dat in de golf van Napels ten anker lag, is door de reactionairen overvallen en in den grond geboord, terwijl de bemanning gevangen werd genomen.

Konstantinopel 21 Junij.

Dost Mahomed is, terwijl hij Herat belegerde, gestorven. De Turksche garnizoenen aan de kust der Adriatische Zee zijn, uit hoofde der expeditie die men zegt dat Skanderbeg uit Albanië wil ondernemen, aanzienlijk versterkt. — Mieroslawski bevindt zich in Moldavië. — De Turksche nijverheids-tentoonstelling zal den 16 julij gesloten worden.

New-York 13 Junij.

Generaal Lee heeft aanzienlijke versterkingen voor zijn leger aan den Rappahannock ontvangen. Men gelooft dat hij onmiddellijk aanvallender wijze te werk zou gaan.

Tweede depêche.

Het gerucht, dat generaal Herby Smith den generaal Banks uit Port Hudson zou hebben verjaagd, heeft zich niet bevestigd. Men verzekert dat generaal Hooker het leger onder generaal Lee heeft aangetast en dat er een veldslag aan de oevers van den Rappahannock geleverd wordt.

Volgens berigten uit Puebla van den 1 dezer, liep het gerucht dat generaal Ortega en vele andere officieren ontkomen waren, terwijl zij zich op weg naar Vera Cruz bevonden. Ook hadden die officieren geweigerd zich schriftelijk te verbinden om onzijdig te blijven.

Londen 23 Junij.

Thee. Common Congo 13 d. **Koffij** tot afwijkende prijzen. **Metalen.** Tin. Banca 131/. Straits 127/4. Schotsch IJzer 51/6. **Boter.** Fries. 84/. **Lijnolie** 44/6.

Liverpool 23 Junij.

Katoen. Heden zijn 4000 b. afgedaan.

Berlijn 23 Junij.

Rogge 50¼, op levering 50¼. **Raapolie** 15⅛, op levering 14¾.

Calcutta 30 Mei.

In de Indigo-districten is behoefte aan regen. **Lijnzaad** hooger gehouden. **Jute** 2 as. gedaald. **Wissel** op Londen 2/⅜.

Bombay 30 Mei.

Katoen. Dhollerah rs. 460. **Vrachten** flaauw. **Wissel** op Londen 2/1⅛.

Canton 13 Mei.

Shirtings flaauw. **Twist** hooger. **Thee** stil. De uitvoer naar Engeland bedraagt in dit saizoen 111 millioen ℔. **Wissel** op Londen 4/10½.

Shanghai 7 Mei.

Shirtings lager. **Zijde** stil, n.° 3 Tsatlee rs. 410 a 420. **Vrachten** naar Engeland 80/. **Wissel** op Londen 6/6½.

LONDEN 23 Junij.

Geconsol. 3 pc. 91⅝. Rusland 1862 5 pc. 92⅞. Spanje 3 pc. 55; dito 2 pc. 49; dito Passive 34⅜; dito Cert.-Coup. 12¼. Portugal 1853 3 pc. 49½; dito 1862 49¼. Mexico 3 pc. 37⅜. Grenada nieuwe 32¼. Landwarrants 7¼. Venez. 2 pc. 25⅞; dito 6 pc. 58¼. Grieken 1824 5 pc. 37½; dito Coup. 17⅜. Holland 4 pc. 101¼. Vereen. Staten, 5 pc. 62¼; dito 6 pc. 68½. Wissel 3/m. Amst. 11.19; dito Parijs 25.52½; dito Hamburg 88¼; dito St. Petersb. 36⅜; Zilver 61⅜ d.

PARIJS 23 Junij.

Frankrijk 3 pc. 68.50; dito 4½ pc. 97.10; Crediet Mobil. 1205. Fr. Oostenr. Spoorw. 462; Russ. dito 431. Spanje 3 pc. —; dito 2 pc. —. Italië 73.—. Wissel Amsterd. 212¼; dito Londen 25.25; dito Hamburg 87½. Frans. 3 pc. (slotkoers) —.

ANTWERPEN 23 Junij.

België 4½ pc. 99⅜; dito 2½ pc. 61⅛. Oostenr. Metall. 5 pc. 67⅜; dito Nation. 71⅜; dito Crediet Actien 441. Spanje 3 pc. 50⅜; dito 2 pc. 47⅜. Crediet Guillou 203.

BERLIJN 23 Junij.

Pruissen 4½ pc. 101¼. Oostenrijk Metall 5 pc. 68⅜; dito Nation. 5 pc. 72⅞. Russ. Stiegl., 5de serie 89⅞; dito dito 6de serie 95⅞; dito 1862 5 pc. 91⅞; dito Nieuwe 3 pc. 58⅞. Wissel Amsterdam 141⅞; dito Londen —. Disconto —.

WEENEN 23 Junij.

Metall. 5 pc. 76.—; dito Nation. 5 pc. 81.—. Bank-Actien 794; Crediet-Actien 190. Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spoorweg 201. Nieuwe Lombarden —. Wissel Londen 111.20. Disconto —.

FRANKFORT 23 Junij.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 66¼; dito Nation. 5 pc. 71; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 51; dito 2 pc. 48¾. Wissel Londen 118¼; dito Weenen 105⅛.

HAMBURG 23 Junij.

Rusland N. 3 pc. 56. Spanje 3 pc. 48½; dito 2 pc. —. Mexico 35¼. Vereinsbank —. Wissel Londen 13.03; dito Amsterd. 35.90. Disc. —.

MADRID 21 Junij.

Spanje 2 pc. 49.80; dito 3 pc. 54.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 23 Junij.

In het bij dit N.° behoorend **BIJVOEGSEL** *is opgenomen het* **verslag** *der heden gehouden* **zitting** *van de* **Tweede Kamer** *der* **Staten-Generaal,** *benevens de* **wetsvoordragt,** *houdende* **bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken.**

Heden avond stevende langzaam door verschillende havens dezer stad een fraai a giorno en met gewone lampions verlicht vaartuig, waarin een aantal leden eener liedertafel gezeten was, welke verschillende liederen aanhieven, wat een zeer schoon effect deed. Het verlichte vaartuig werd door onderscheiden andere roeivaartuigen omringd en gevolgd, terwijl zich op de kaden langs welke men voer vele hoorders en hoorderessen schaarden, welke door levendig handgeklap aan het einde van elk N.° hunne goedkeuring te kennen gaven.

Het programma voor de 16de uitvoering der muziekstukken in de officieren-societeit der dd. schutterij alhier, op woensdag 24 dezer, des avonds ten acht ure, luidt als volgt: 1, Marche sur un motif de Donizetti; 2, Ouverture le Roi d'Yvetot, Adam; 3, Polonaise, Schubert; 4, 4me Marche aux Flambeaux (Fackeltanz), Meijerbeer; 5, Air In diesen heilgen Hallen, Mozart; 6, l'Attaque, Galop Militaire, Kuhner; 7, Fantaisie sur la Juive de Halevy, Hutschenruyter Wz.; 8, Marche die schönsten Augen, Stigelli.

Het adres der aanzienlijke Nederlandsche Katholieken, ten behoeve van den ongelukkigen Matamoros aan de Koningin van Spanje ingediend, waarvan wij vroeger melding hebben gemaakt, is van den navolgenden inhoud:

„Aan Hare Katholieke Majesteit de Koningin van „Spanje.

„De ondergeteekenden, alle Roomsch-Katholieke „ingezetenen van het Koninkrijk der Nederlanden, „(volgen namen en kwaliteiten der onderteekenaren) „hebben met smart vernomen, dat een Spanjaard „van edele afkomst, officier in Uwer Majesteits leger, „met name don Manuel Matamoros, door de vierscharen in Uwer Majesteits Koningrijk vervolgd en „bereids tot zevenjarige galeistraf veroordeeld is, „omdat hij van de godsdienst zijner vaderen afgevallen en tot de Protestantsche kerk overgegaan is, „en omdat hij zich met gelijkgezinden tot viering „van die godsdienst vereenigd heeft.

„Het is op verren afstand gewis moeijelijk met „juistheid den toestand der zaken te kennen, maar „zoo ver men uit openbare nieuwsbladen en andere „gedrukte schriften heeft kunnen ontwaren, dan is „Matamoros van vlekkeloozen levenswandel, vreemd „aan staatkundige kuiperijen en alleen om der godsdienst wille vervolgd.

„De ondergeteekenden zijn opregt aan hunne kerk „gehecht, maar even daarom hebben zij eerbied voor „elke gemoedelijke overtuiging. Dat Matamoros met „opofferingen van de voorregten, die stand en geboorte hem schonken, ook onder het bittere lijden „van den smartelijken kerker aan zijne denkbeelden „getrouw bleef, schijnt een sterk sprekend bewijs van „zijne goede trouw.

„De plaats die de ondergeteekenden in de maatschappij bekleeden, moge Uwer Majesteit een waarborg zijn, dat zij, zoozeer als iemand, 's Lands „wetten eerbiedigen, ook de instellingen van het „Rijk, waarover Uwe Majesteit haren scepter voert; „maar gevestigd in een Land, waar de meerderheid „tot de Protestantsche kerk behoort, hebben zij, ook „met terugzien op hun eigen verleden en op de „vroegere wetgeving van de republiek der Vereenigde „Nederlanden, in het tegenwoordige, ruime gelegenheid om de gezegende werking van godsdienstige „verdraagzaamheid te waarderen, en hopen dat de „bede om genade voor Matamoros, die zij nederleggen aan de voeten van den troon van Uwe „Majesteit, hare Koninklijke goedertierenheid moge „roeren."

(Volgen de onderteekeningen.)

Dit bewijs van verdraagzaamheid en levendig protest tegen het ultramontaansch element, is een opmerkelijk en welkom verschijnsel. (Arnh. Ct.)

Door het kanton Genève is voor de beeldhouwers van alle Landen de mededinging opengesteld naar de teekening van een monument ter gedachtenis van de vereeniging der Geneefsche Republiek met Zwitserland. De prijs voor de best gekeurde teekening zal *f* 1000, en die voor de naastbij komende *f* 500 zijn.

Vlaardingen 23 *junij.* — Alhier is nog in leven een der Vlaardingsche zeelieden, die, in 1811 in Engeland gevangen zijnde en vrijwillig dienst genomen hebbende, naar Spanje zijn overgevoerd en onder den Prins van Oranje, wijlen Koning Willem II, in 1812 en 1813 gestreden hebben te Ciudad Rodrigo, Salamanca en Vittoria. Zijn naam is Cornelis van den Borg, deurwaarder alhier.

Delft 23 *junij.* — Vrijdag jl. heeft te Pijnacker de publieke verkoop plaats gehad van de eerste gewassen op een gedeelte der onlangs drooggemaakte gronden in den Ouden polder aldaar, waarbij 86 bunders oliezaad hebben opgebragt de aanzienlijke som van ruim *f* 20,000. Deze aanvankelijk zoo gunstige uitkomst is eene groote voldoening voor de commissie, onder wier opzigt het werk der droogmaking is tot stand gebragt, en het mag voorzeker eene belangrijke onderneming worden genoemd, waardoor een zoo vruchtbare bodem is verkregen in de plaats van een nutteloozen waterplas.

's Gravenhage 23 *junij.* — In de zitting van den Gemeenteraad alhier is onder anderen in beraadslaging gebragt een praeadvies van Burgemeester en Wethouders op een adres van bewoners van de Plaats, houdende verzoek, dat aan het aldaar aanwezige bureau d'annonces eene andere standplaats worde aangewezen. Vermits de in het min gunstig jaargetijde aangevangen proef met deze zaak volgens Burgemeester en Wethouders nog niet als afdoende kan worden beschouwd, en daar het, bij de onzekerheid of het bureau zal blijven bestaan, niet wenschelijk is die proef door eene tusschentijdsche verplaatsing op eene of andere wijze te belemmeren, was voorgesteld aan de adressanten te kennen te geven, dat aan hun verzoek om verplaatsing voor alsnog niet kan worden voldaan. — Na eenige woordenwisseling is met algemeene stemmen dat prae-advies aangenomen.

Er had naderhand eene langdurige beraadslaging plaats over een voorstel van Burgemeester en Wethouders betreffende de betrekking van gemeente-aanplakker. Dat voorstel strekte om de adressen van de sollicitanten naar voorschreven betrekking in handen van Burgemeester en Wethouders te stellen, met magtiging om in het aanplakken ten behoeve van de gemeente te voorzien op zoodanige wijze als zij zullen vermeenen te behooren. Dat voorstel was hoofdzakelijk daarop gegrond, dat er twijfel bestaat, of de bedoelde betrekking wel als gemeente-bediening behoort bestendigd te blijven, terwijl volgens een arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden een ieder bevoegd is het beroep van aanplakker of omroeper uit te oefenen, die zich voorziet van een patent en de magtiging erlangt der politie, in art. 290 van den Code Pénal voorgeschreven. Na breedvoerige discussie is met 21 tegen 5 stemmen het voorstel van Burgemeester en Wethouders aangenomen.

Vervolgens is zeer langdurig beraadslaagd over het ongunstig prae-advies van Burgemeester en Wethouders op het adres van den aannemer J. E. van Ellinkhuyzen, om remissie van boete ter zake van niet tijdige oplevering eener brug te Scheveningen. Op grond van de tegenspoeden, bij dat werk ondervonden, heeft men gemeend, ten deze redenen van billijkheid te moeten in aanmerking nemen, en is derhalve met 14 tegen 11 stemmen aangenomen het voorstel van den heer Polak Daniels, strekkende om den aannemer geheele remissie van boete te verleenen.

Leyden 23 *junij.* — Heden promoveerde in de medicijnen de heer S. Posthuma, geboren te Dronrijp, na verdediging van een akademisch proefschrift: „Waarnemingen uit de heelkundige kliniek van het nosocomium academicum te Leyden, gedurende den cursus 1862 — 1863."

Boskoop 21 *junij.* — Heden bragten de heeren Tsoeda Sinnitsi roo, en Nisi Sive Soëké, van Japan, onder geleide van professor Hoffmann, een bezoek aan deze gemeente. Na eene naauwkeurige bezigtiging der kweekerijen van de heeren M. Koster en Zonen, vertrokken zij denzelfden dag weder naar Leyden.

Amsterdam 23 *junij.* — Naar men verneemt heeft Z. M. dezer dagen aan de directie der alhier gevestigde Algemeene Maatschappij voor Handel en Nijverheid bewilliging verleend tot oprigting te dezer stede van eene Nederlandsch-Indische Handelsbank.

's Hertogenbosch 22 *junij.* — Burgemeester en Wethouders dezer stad hebben, in navolging van andere voorname steden, goedgevonden de groote bovenlocalen van het stadhuis, waar eertijds de oude archieven waren geplaatst, te doen inrigten tot een museum van schilderijen, studien, beeldhouwwerken, bouwkundige voorwerpen en andere kunstwerken; als kern tot dat museum zijn daarin geplaatst al de schilderijen van oude en nog levende meesters, welke tot dusverre in de Koninklijke school voor nuttige en beeldende kunsten werden bewaard, zoomede die welke reeds ten stadhuize aanwezig waren. De Regering stelt zich voor die verzameling geleidelijkerwijze door aankoop te vermeerderen, en zij rekent er op dat ingezetenen der stad tot roem van de plaats hunner geboorte of inwoning zullen medewerken om dat publiek museum te verrijken, hetzij door een of meer schilderijen daarvoor af te staan of daaraan in leen te geven. Daar toch kunnen als publieke verzameling die voorwerpen door de bezoekers op regte waarde worden geschat en kunnen aankomende schilders studeren en copieeren, welk laatste zoo zeer ter bevordering der schilder- en beeldhouwkunst strekt.

Men weet dat ook eene zaal tot een museum van oud- en merkwaardigheden is ingerigt, dat nog al eenige vermaardheid heeft; beide die verzamelingen kunnen dus vreemdelingen belangstelling inboezemen en nopen deze stad te bezoeken.

Apeldoorn 21 *junij.* — Z. M. de Koning, H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Alexander woonden heden voormiddag, met talrijk gevolg, de godsdienstoefening bij, onder het gehoor van ds. A. Roeloffs, sprekende zijn eerw. naar aanleiding van 1 Cor. 13, vs. 13.

Almelo 22 *junij.* — Niettegenstaande den voortdurenden ongunstigen toestand van de grondstof voor de katoenfabrieksnijverheid, geven toch de Twenthsche fabriekanten den moed nog niet verloren, daar dezer dagen door de firma G. en H. Salomonson alhier besloten is, zeer spoedig hare reeds zeer uitgebreide Koninklijke stoomkatoenweverij te Nijverdal met 400 weefgetouwen te vergrooten, en bij haar aldaar bestaand groot aantal arbeiderswoningen er nog 24 te doen bouwen.

Groningen 20 *junij.* — Heden zijn op het admissie-examen aan deze Hoogeschool de vier jongelieden, die zich hiertoe hadden aangemeld, toegelaten.

Groningen 22 *junij.* — Heden is aan deze Hoogeschool bevorderd tot doctor in de geneeskunde de heer J. P. Domenie, van Haren, na het verdedigen van eenige proeven ter toetsing van Schiffs' theorie over de pepsine-vorming.

— Als eene bijzonderheid dient vermeld te worden, dat Geeske de Haan, vrouw van Kornelis Veentjer, daglooner te Hellum, gemeente Slochteren, den 19 dezer maand, des namiddags omstreeks 5 ure, voorspoedig maar ontijdig is bevallen van vier kinderen, allen van het mannelijk geslacht, wel gevormd, hebbende tot op het tijdstip der geboorte alle geleefd. De vrouw heeft tot drie ure des namiddags van dien dag nog landwerk verrigt. Zij was laatstelijk op den 7 december 1862 bevallen van een levenloos kind, mede van het mannelijk geslacht.

Konink. en Ministeriële Besluiten enz.

Z. M. heeft tot buitengewoon hoogleeraar in de wis- en natuurkundige faculteit aan de hoogeschool te Leyden benoemd den heer D. Bierens de Haan, doctor in de wis- en natuurkunde.

Z. M. heeft op het daartoe door Hoogstdezelfsraad van legatie J. Z. Mazel gedaan verzoek, aan hem een eervol ontslag verleend als secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, te rekenen van 1 julij aanstaande, met behoud van aanspraak op pensioen en onder dankbetuiging voor de vele en goede diensten, door hem gedurende eene lange reeks van jaren aan den Lande bewezen.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot raadsheer in het provinciaal geregtshof in Groningen, mr. J. F. Abresch, thans regter in de arrondissements-regtbank te Groningen.

Bij Zr. Ms. besluit is aan mr. H. Verloren van Themaat, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Amersfoort, en is voorts in zijne plaats tot lid van dat collegie benoemd jhr. J. F. L. Coenen, controleur der directe belastingen te Amersfoort.

Bij Koninklijk besluit zijn verleend de volgende pensioenen, als: aan D. Ribbe, hoofdcommies bij het Departement van Finantien, *f* 1800; A. van Hasselt, commies bij het Departement van Finantien, *f* 1290; H. J. Furstner, idem, *f* 1386; J. M. Verheijen, ontvang. der dir. bel. en acc. te Waalwijk, *f* 1440; W. A. P. Meyboom, eerste klerk bij het Departement van Finantien, *f* 93; P. J. van Schoot, brievenbest. aan het postkant. te Lemmer, *f* 54; M. Bloesem, commies bij 's Rijks entrepôt te Rotterdam, *f* 277; S. W. de Jong, commies der 1ste kl. bij 's Rijks belast. te Akkerwoude, *f* 319; J. Plum of Pluim, sloeproeijer bij de in- en uitg. regt. en acc. te Lobith, *f* 279; R. W. Visscher, commies der 1ste kl. bij 's Rijks belast. te Termunterzijl, *f* 313; C. van der Salm of Zalm, boschw. te 's Hage, *f* 275; A. van Grieken, wed. van L. Backer Overbeek, in leven ontv. der dir. bel., in- en uitg. regt. en acc. te Hoorn, *f* 939; A. T. Berends, wed. van C. Schokker Hunnink, idem der dir. bel. en acc. te St. Anna Parochie, *f* 420; C. J. de Meijer, wed. van J. W. D. Versfelt, idem der dir. bel. te Schiedam, *f* 897; R. Snijder, wed. van J. Schelte, in leven commies der 1ste kl. van het postk. te Amsterdam, *f* 402; M. Scholte, wed. van H. A. Wellan, in leven visiteur der in- en uitg. regt. en acc. te Amsterdam, *f* 240; J. Jansen, wed. van B. H. Kelder, in leven commies der 1ste kl. bij 's Rijks bel., *f* 143; M. E. van Es, wed. van J. N. Frappier, in leven hoofdcommies bij 's Rijks bel., *f* 375; A. C. Gasinjet, wed. van mr. J. de Kruyff, in leven inspect. control. der veenderijen in Overijssel, *f* 1113.

Z. M. heeft goedgevonden: 1°, op verzoek, eervol ontslag te verleenen aan mr. K. Wagtho, als dijkgr. van de Vrije polders onder Tholen, van den polder Broek- en Rooland en van den Deurloopolder (Zeeland); 2°, in te trekken de bij Zr. Ms. besluit van 22 april ll. gedane benoeming van den heer mr. P. Alma tot plaatsvervangend heemraad in het polderdistrict Culenborg (Gelderland); 3°, te benoemen in het bestuur van den polder de Oude Heiningen (Noord-Brabant) tot dijkgraaf den heer L. A. Punt, en tot gezworen den heer G. M. Punt; in het bestuur van den Zuidpolder onder Woensdrecht, gemeen met oud Hinkelenoord (Noord-Brabant), tot dijkgraaf den heer G. Moors en tot gezworen den heer A. Jacobs; tot heemraad van het waterschap van den Rozendaalschen en Steenbergschen Vliet (Noord-Brabant) den heer L. Verbeek; in het bestuur van het waterschap 's Lands van Megen (Noord-Brabant) tot dijkgraaf den heer H. Kocken en tot heemraad den heer M. H. van Beek; tot leden van het polderbestuur van den polder van der Eigen (Noord-Brabant) de heeren L. van Meerwijk en L. Smits; in het bestuur van den polder den Ruigerhil (Noord-Brabant) tot dijkgraaf den heer J. A. Brand en tot gezworen den heer C. Dane; tot gecommitteerde in het bestuur van den polder van Empel en Meerwijk (Noord-Brabant) den heer J. M. Godschalx; tot hoogdijkheemraad van het Oudland van Altena (Noord-Brabant) den heer S. Naaijen; tot gezworenen van den polder Nieuw Hinkelenoord en Hoogerwerf onder Woensdrecht (Noord-Brabant) de heeren C. Jacobs en J. Baerents; tot secretaris van het polderdistrict Boemelerwaard boven den Meidijk (Gelderland) den heer L. P. Peletier; tot hoofdingeland bij het dijkbestuur van den Wieringerwaard (Noord-Holland) den heer A. Kaan Rz.; tot hoogheemraden van Waterland (Noord-Holland) de heeren P. van Keulen en W. Groot; tot heemraad van Drechterland wegens de Westerkogge (Noord-Holland) den heer D. Stapel, met bepaling dat hij zitting zal hebben gedurende den tijd van zes jaren, en dat zijne benoeming onderworpen zal zijn aan de voorwaarde, die later in het reglement van bestuur zal worden gesteld; tot beheerder van den de Loozepolder (Zeeland) den heer A. Scheele; tot gezworen bij den Nieuwen Kraaijertpolder (Zeeland) den heer L. Lucasse; tot gezworen bij den Willempolder (Zeeland) den heer J. Marcusse Az.; in het dijkbestuur van den Ouden Lindedijk in de gemeente Weststellingwerf (Friesland) tot dijkgraaf den heer J. Sickenga, en tot leden de heeren A. H. Oosterhof, H. K. Pen, J. A. van Heloma en H. Woud; in het Beerster- of Vierkarspelen-Zylvest (Groningen) tot dijkregter van het karspel Beerta, den heer H. Hagenus; tot dijkregter van het karspel Nieuw Beerta den heer J. Tijdens; tot dijkregter van den Kroonpolder den heer F. Ebels, en tot dijkregter van den Stads-Nieuwenpolder den heer H. J. Onnes.

Het Staatsblad n.° 69 bevat het Kon. besluit, houdende bepaling van den maatstaf volgens welken de afstanden in uren, bedoeld bij de artt. 19 en 22 van het reglement op de reiskosten, tot afstanden in mijlen moeten worden herleid.

Het Staatsblad n.° 70 bevat een Koninklijk besluit van den 10 dezer, houdende wijziging der heerbanen in het hertogdom Limburg.

Het Staatsblad n.° 71 behelst een Koninklijk besluit van den 16 dezer, houdende vernietiging van een gedeelte eener bepaling der politieverordening van Nieuwe Tonge.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft, onder dagteekening van 8 dezer, de volgende missive aan de Commissarissen des Konings gerigt:

„Bij het Koninklijk besluit van den 15 mei jl. (Staatsblad n.° 60) zijn nieuwe bepalingen gemaakt betrekkelijk de alphabetische tafels op de acten van den burgerlijken stand. Het is gebleken, dat in sommige arrondissementen de griffiers, ter uitvoering van de tot nu toe van kracht gebleven bepalingen, het werk der tienjaarlijksche tafels reeds voor een meer of min aanzienlijk gedeelte hebben verrigt. Onder deze omstandigheid schijnt het wenschelijk, dat de gemeenten, voor wie, uit kracht van het Fransche decreet van 20 julij 1807, het werk voor een grooter of kleiner deel is verrigt door de griffiers, dit van hen overnamen tegen billijke schadeloosstelling. Hierdoor zou ook de uitvoering van het werk bespoedigd worden.

„Ik verzoek u de gemeentebesturen in uwe provincie tot die overneming uit te noodigen."

Marine en Leger.

Gisteren is de vlakte van Waalsdorp betrokken door een officier, twee onderofficieren, vier korporaals en twintig manschappen van het regement vesting-artillerie, in garnizoen te Delft, ten einde die vlakte, onder kommando van den kapitein Meyl, in gereedheid te brengen voor de troepen die den 15 julij a. s. dat kamp zullen betrekken.

— Van het instructie-bataillon te Kampen zullen in het laatst van deze maand weder naar de verschillende infanterie-regementen vertrekken circa 26 korporaals-titulair, ten einde daarbij in den effectieven graad van korporaal op te treden.

— Naar men verneemt is de 1ste luit. de Sitter, van het 2de bataillon 7de regement inf. te Amsterdam, in rang overgeplaatst bij het 2de bataillon van het 8ste reg. inf. in garnizoen te Groningen.

Aanbestedingen.

Gisteren werd door de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij publiek aanbesteed: 1°, het bouwen van eene nieuwe brug over de Warmonder Leede en eene woning aan de halte te Warmond; minste inschrijver de heer C. Koelman, voor *f* 11,600, en 2°, het bouwen van rijtuigloodsen en het doen van aardewerken op de werkplaats nabij Haarlem. Drie inschrijvers van gelijke som, zijnde *f* 19,500.

Kerk- en Schoolnieuws.

Aangenomen het beroep naar de Remonstrantsch Gereformeerde gemeente te Amersfoort door ds. H. W. Kalff, pred. te Boskoop.

Ll. zondag avond nam dr. F. Rauwenhoff, beroepen tot predikant bij de Ned. Hervormde gemeente te Rotterdam, afscheid van de gemeente te Zalt-Bommel, naar aanleiding van I Timoth. IV: 14*a*.

De heer J. E. Steenbakker Morilyon Loysen, pred. te Bodegraven, heeft het beroep naar de Hervormde gemeente te Koudekerke in Zeeland aangenomen.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Gisteren morgen omstreeks tien ure is er brand ontstaan in de gemeente Arnemuiden. De winkel en woning van den timmerman van Eenennaam en de woning van den gemeente-veldwachter M. Glérum zijn eene prooi der vlammen geworden, terwijl ook het stadhuis mede, hoewel weinig, door den brand geleden heeft.

SAVONULE LEBEL van zuivere Copaïva,
goedgekeurd door de *Geneeskundige Faculteit te Parijs* als de voortreffelijkste van alle Capsules of Inspuitingen, om in weinig dagen de meest ingewortelde Ziekten te genezen. Prijs **4 francs** het Doosje.

Depôts: Te *Rotterdam*, bij den Heer ULRICH, Apotheker, Leuvehaven; te *Amsterdam*, bij de Heeren RUIS en WEISSENBRUCH, Bloemmarkt; te *'s Gravenhage*, bij den Heer SNABILIÉ.

Kunstnieuws.

In de zoo uitnemend daarvoor geschikte „Place des Pays-Bas" van den heer J. Doon, waar men nevens een flink lokaal en eene verkwikkelijke veranda een lieven tuin vindt, om zich 's zomers een weinig te verpoozen, zal morgen op nieuw eene soirée musicale gegeven worden

Wij verwijzen gaarne naar de aangename zomer-vermakelijkheden, welke onzen stadgenooten daardoor wordt aangeboden, vooral nu de heeren W. Drechsler, van Dresden (violist), en C. Hanse, van Boston (pianist), de ondernemers zijn. Eerstgenoemde meenen wij dat genoegzaam als een verdienstelijk vioolspeler bij onze stadgenooten bekend zal zijn, en omtrent den tweede kunnen wij voorzeker niet beter doen dan ons te beroepen op de getuigenis, door een bevoegd criticus omtrent hem afgelegd, o. a. in de „Cöthensche Zeitung." Daarin toch wordt gezegd: „De heer Hanse is een piano-virtuoos van den eersten rang, die door het meesterschap over de techniek — zwarigheden bestaan er voor hem niet — tot bewondering voert, terwijl zijn gevoelvolle voordragt en kristal zuivere aanslag, zoo wel in het liefelijkste piano als in de grootste krachtsontwikkeling, allen in verrukking brengt."

Wij vermeenen, op die getuigenis afgaande, den concertgevers eene talrijke opkomst en den bezoekers een genotvollen avond te mogen voorspellen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 23 Junij.

OVERLEDEN: J. de Vries, man van J. van Katwijk, 44 j. — F. P. Vermeer, z., 4 m. — P. J. Franken, d., 2 m. — J. A. Raatjes, z., 3 m. — K. Vermaas, d., 2 m. — H. Janssens, d., 10 m. — C. van Vliet, z., 1 j. — W. Oosten, man van J. Logge, 29 j. — J. Leenhard, wed. J. Koedijk, 52 j. — W. F. van der Mee, vrouw van W. J. Guise, 38 j.

BEVALLEN: M. A. Noorlander, geb. Spruit, d. — J. B. Vlaskamp, geb. de Neef, d. — B. M. Alemans, geb. de Klerk, z. — W. C. Vermeulen, geb. Hoppenreis, z. — W. C. Overbeek, geb. Stolk, d. — R. N. Weber, geb. van Idsinga, z. — C. C. van Kruiselbergen, geb. Grasses, z. — J. M. Kraal, geb. Timmerman, z. — C. M. Hensen, geb. Hazenkamp, z. — M. C. W. Kaptein, geb. Kok, d. — J. E. Rijshouwer, geb. Schuurman Schimmel, d.

De onderstaande Miliciens Verlofgangers, welker woonplaatsen binnen deze Gemeente niet bekend zijn, worden bij deze gelast om zich ten spoedigste aan te melden ter Gemeente-Secretarie alhier (Afd. Militaire Zaken), te weten: *Nicolaas Franken, Jacob Daniels, Johannes Nicolaas 't Hardt* en *Bartholomeus Vermey.*

VERKOOPING van HUIZEN en ERVEN, IN HET NOTARISHUIS TE ROTTERDAM, Dingsdag 23 Junij 1863:

Eene Bouwmanswoning met Heerenhuis, Tuin enz., aan den Zegwaartschen weg, onder Zegwaart, gemerkt n.° 117; .... trekg. ƒ 46,000.
Eene partij Bouw-, Wei- en Hooilanden, als voren; .... „ - 17,500.
Eene partij Bouw-, Wei- en Hooiland en Boomgaard, als voren; .... „ - 15,800.
Eene Bouwmanswoning enz., w/z. Zegwaartschen Weg, als voren, gemerkt n.° 143, en eene Partij Wei-, Bouw- en Hooiland, als voren; .... „ - 16,100.
Een Arbeidershuis enz., aan den Zegwaartschen Weg, als voren; .... „ - 1700.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA, het Nederl. gekoperd Barkschip Rudolf, kapit. K. F. Meinsma; hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers. Adres bij de Reeders van Overzee en Co., de Cargadoors Hudig & Blokhuysen en Kuyper, van Dam & Smeer, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterdam.
BATAVIA, het Nederl. snelzeilend gekoperd Fregatschip Kortenaer, kapit. A. Glazener Jr.; hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers. Adres bij de Cargadoors Vlierboom & Suermondt en P. A. van Es & Co.
BATAVIA, het Nederl. Barkschip Lammina Elizabeth, kapit. A. Gersen, om in het begin van Julij te vertrekken; hebbende bijzonder groote Luiken tot het innemen van Rijtuigen en Machineriën. Adres bij Vlierboom & Suermondt en P. A. van Es & Co.
BATAVIA, het snelzeilend Nederl. Campagne-Fregatschip Jedo, 753 gemeten Tonnen, 3/3 F 1. 1. Veritas, kapit. T. van Rossen, om medio Julij te vertrekken. Dit Schip heeft uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers, voert een bekwamen Scheepsdoctor en heeft eene melkgevende Koe aan boord. Adres bij de Reeders Boeke & Co. en de Cargadoors Wambersie & Zoon.
BATAVIA, het Nederl. Barkschip Java, kapit. F. G. C. Mann; hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers. Adres bij de Cargadoors Vlierboom & Suermondt en P. A. van Es & Co.
BATAVIA, het Nederl. gekoperd Barkschip Graafstroom, kapit. J. R. de Boer. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer, en Hudig en Blokhuysen.
BATAVIA en SOERABAIJA, het Nederl. Barkschip Juno, kapit. H. W. Nicolai; hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers. Adres bij de Reeders C. Vlierboom & Zonen en de Cargadoors Vlierboom & Suermondt en P. A. van Es & Co.
BATAVIA en SOERABAIJA, het Nederlandsch Schip Jhr. Mr. van de Wall van Puttershoek, kapit. K. F. Lammerts. Adres bij Hudig & Pieters.
BATAVIA en SOERABAIJA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederl. gekoperd 4/m. Clipper-Schoenerschip Argo, kapit. A. W. F. van Teutem; voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor en eene melkgevende Koe. Adres ten Kantoren van Kuyper, van Dam en Smeer, en Hudig en Blokhuysen.
BREMEN, het Ned. Schip Margrietha Catharina, kapit. J. Beck. Adres bij Seeuwen en Co.
KOPPENHAGEN, het Hanoversch Schip Margaretha, kapit. H. Klöfkorn. Adres bij Seeuwen & Co.
LISSABON, het Nederl. schip Kleinkinderen, kapitein G. de Jong. Adres bij Seeuwen & Co.
LISSABON, het Nederl. Schip Dankbaarheid, kapit. M. van den Berg. Adres bij Seeuwen & Co.
MALTA, het Nederl. Schoener-Hoekerschip Californië, kapit. D. van der Valk. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.
NEW-YORK, het Pruissisch Brikschip Helene 3/3, kapit. Backhofen; vertrekt spoedig. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Wambersie & Zoon.
NEW-YORK, het snelzeilend Pruissisch Barkschip George Carl, kapit. Carl Ziesmer. Adres bij Wambersie & Zoon.
NEW-YORK, het Pruissisch Barkschip Baltimore, kapit. J. C. Meijer. Adres bij Wambersie & Zoon.
NEW-YORK, het Pruissisch Fregatschip Arnold Böninger, kapit. J. D. Hashagen. Adres bij Wambersie & Zoon.
ST. PETERSBURG, het Nederl. Galjootschip Nijverheid, kapit. H. A. Kemper. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.
ST. PETERSBURG, het Nederl. Kofschip Hermanus Gerardus, kapit. N. W. Beumee. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.
ST. PETERSBURG, het Nederl. Kofschip Geertruida Speelman, kapit. A. L. Speelman. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.
SINGAPORE en HONGKONG, het Nederlandsch Driemast Schoenerschip Mary Goddard, kapitein ... Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co. en Vlierboom & Suermondt, te Rotterdam; de Groot Roelants & Co., te Schiedam, en Meijer Ortmann & Co., te Amsterdam.
SINGAPORE, het Nederl. gekoperd Brikschip Constance, kapit. T. Sipkes. Adres bij G. W. Koning Jr.; de Cargadoors Hudig & Blokhuysen en Kuyper, van Dam & Smeer alhier, en bij Canne & Balwe te Amsterdam.

Vlaardingen.

NAPELS, het Nederl. Schoener-Brikschip Courier, kapit. T. van Vliet. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

Amsterdam.

KANAGAWA en DECIMA, het Nederlandsch Barkschip Fagel, kapitein J. Verloop. Adres bij de Coningh en Co., te Amsterdam, en P. A. van Es en Co., te Rotterdam.

Cargalijsten.

Rotterdam.

RIGA, Margaretha, O. E. Gunvalsen. — 364 bonden Hennep en 100 Matten, J. van Wageningen en Zn.
GOTHENBURG, Hendrika, R. H. Waterborg. — 145 t. ruw IJzer, Merrem en Co.
KONINGSBERGEN, Jacoba Petronella, G. W. Kampen. — 81 l. 7 mud Rogge, Gebr. van Stolk.
BOSTON, Carl der Grosse, F. Bradhering. — 575 k. Naphta, 237 v. Petroleum en 148$^{616}/_{1340}$ tons Verwhout, A. C. Fraser en Co.; 1797 pakk. en 300 drooge Huiden, 12 b. Wol, 5 pakk. Koehuiden, 2 k. Horens, 1 v., 3 pakk. en 3 k. Koopm., Order.

Amsterdam.

LONDEN, Diana (st.) — 11 k., 1 z. en 24 bl. Koper, Surie en Lingeman; 25 cer. Amandelen, D. van der Werff; 300 v. Koopm., Insinger en Co.; 3 b. Leder, L. S. Gompen Jr.; 27 cer. Amandelen, 500 v. Meel, 351 k. Suiker, 25 b. Tabak, 50 k. Blik, 42 v. Olie, 6 t. Verwhout, 57 p. Cassia, 267 z. Piment en diverse Koopm., Order.

NB. Van Cette zijn per Aimable Virginie aangebragt 10 f. Wijn, aan L. H. Anten en Verder Hake.

Beursberigten.

Rotterdam 23 Junij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 11/16		
„	Handel-Maats.	„	148¾	resc.	
„	Ad. Rott. Bank		102¾		
Spanje...	Oblig., 3 nu 2	„	48 1/16	48⅛	
„	Binnenl. a 6/m. 3	„	51⅛	51 3/16	
Portugal..	Obl. Lond. 1853 3	„	47⅜		
„	Oblig. 1856/62. 3	„	47	47 1/16	47 1/16
Rusland ..	Obl. 1798/1816. 5	„	101½		
„	Obl. 1828/1829 5	„	100½		
„	Obl. bij Hope 4	„	79		
„	Obl. te Lond.. 3	„	57⅝		
„	Obl. St. 1855. 5	„	90⅛		
„	Obl. Amst. ... 4½	„	91⅛	91 3/16	91 3/16
„	N. Leen. 1862. 5	„	90⅞		
„	d.° Spw.-Ad..	„	204½		
Oostenr...	Obl. in Metall. 2½	„	32 9/16		
„	dito d to 5	„	63⅞	63 15/16	63⅞
„	Nieuwe, Amst. 5	„	84		
„	d.° Nationale. 5	„	67¾	67⅞	67⅞
„	Bank-Actien	ƒ	838	840	
„	Ad. fl. 500 1860	ƒ	526	526½	526½
„	Ad. fl. 250, 1854	ƒ	256½		
„	Priorit. Loten.	ƒ	144½		
Venez....	Obl. 1	„	12 9/16		
Grenada ..	Obl. Gestemp.		15⅝		
„	Uitgest. Gest...		9⅝	9 11/16	
„	Hectares	Cts.	90		
Mexico ...	Obl. 3	„	35⅜	35 7/16	35⅜
Equador..	Landwarr......		9 1/16		
Griekenl..	Obl. 5	„	33⅞	33 15/16	33⅞
„	Coupons	ƒ	5	5 1/16	5 1/16
Turkije...	Binnenl 6	„	49	49⅛	49⅛
Amerika,	Vereen. Staten 6	„	72⅝	72¾	72¾
„	losb. 1882 ... 6	„	69⅞		
Galveston,	Spoorw.-Oblig. 8	„	25⅞	26	
„	Spw. Fransche 8	„	20¼	20⅜	

Zonder dat de prijzen over 't geheel grooten vooruitgang aantoonen, was de stemming echter gunstiger en waren de omzettingen tot vaste koersen vrij aanzienlijk.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portug., Oblig. 1856/62, 3 pc., 47¼. Rusl., Oblig. bij Stiegl. 1855, 5 pc., 90⅛; dito bij Hope 1828/29, 5 pc., 100½. Oostenr., Metall., Oude, 5 pc., 63⅞; dito Nation., 5 pc., 67 13/16. Vereen. Staten, 5 pc., 67¾; dito losbaar 1882, 6 pc., 69⅞, ⅞, ⅞. Venez., Oblig., 3 pc., 24⅛; dito dito, 1 pc., 12 9/16, 13/16, 13/16. Mexico, Oblig., 3 pc., 33 11/16, ⅞, 13/16. Turkije, Oblig., 6 pc., 49.

Amsterdam 23 Junij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 7/16	63⅝	63 9/16
„	dito dito 3	„	75¾	75 15/16	75⅞
„	dito dito 4	„	99¼	99 7/16	99 5/16
„	O.-I. Leening 4	„	99¼	99 7/16	99¼
„	Amort. Synd. 3½	„	92¼	92½	92½
„	Hand. Maats.	„	148	148½	148⅛
„	Holl. Spw....	„	104¾		
„	Rijn Spw..... 4½	„			
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½	„			
Spanje...	Buitenlands.. 2	„	48⅛	48 3/16	
„	dito 3	„			
„	Binnenlands. 3	„	51¼		
„	Amort. Schuld				
„	Bew. v. Coup.		12¼		
Portugal,	Obligatien... 3 pCt.		47½	47 9/16	
„	dito 1856/62. 3	„	47	47⅜	
„	dito Uitgest.. 3	„			
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„	101¾		
„	dito 1828/29.. 5	„	100⅝		
„	Cert. 1831/33 5	„			
„	d.° 1840..... 4	„	78⅜	78¾	78½
„	2/3/4e Leen.. 4	„	78½	78¾	78½
„	Cert. 5e Serie. 5	„	84¾		
„	d.° 1855, 6e S. 5	„	90 1/16	90⅛	
„	d.° te Lond. 3	„	57 13/16		
„	N. Leen. 1862 5	„	90 11/16	90¾	90 11/16
„	Inschr. v. Ass. 6	„			
„	Cert. v. dito.. 6	„	54⅛	54¼	
„	Spw.-Actien. 5	„	203	203¾	203¼
Polen....	Aand. 1835..	„	161¼	161½	
„	Oblig........ 4	„			
Pruissen,	Oblig. 5	„	102¼		
„	Aand. 1854.. 3½	„			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„			
„	d.° dito 4	„			
„	d.° Met. Oude 5	„	63 11/16	63 15/16	63 11/16
„	d.° Metalliek. 2½	„	32 9/16	32⅝	
„	d.° N. te Ams. 5	„	84		
„	d.° Nat. Met.. 5	„	67 11/16	67¾	67 11/16
„	W. Ad. fl 250 4	„	256		
Brazilië,	1824 £ 100.. 5	„	97⅛		
Equador,	Oblig. 1855.. 1	„			
Venez.,..	Obligatien... 2	„	24 1/16	24⅜	24⅛
„	Uitgestelde.. 1	„	12⅝	12⅞	12 11/16
Grenada,	Obligatien... 2	„	31⅝		
„	Gest. Uitgest.	„	9⅝	9 11/16	
Mexico,..	Obligatien... 3	„	35	35¼	35⅛
Illinois 7		„	78¾	79¼	78¾

Nation. Hypoth.-Bank, 4 pc., 99⅛. Rott. Bank, 102, 102½. Nederl. Bank, 4 pc., 181½. Algem. Maatsch. van Handel en Nijverh., 111½. Centraalmaats., 63; d.° Oblig., 123, 124, 123½. Rusl., Cert. bij Hope en Co. 1860, 4½ pc., 91, 91⅛, 91. Oostenr., Ween. Bank-Act., ƒ 835, 836, 835; Fr. Oostenr. Spw.-Obl. bij Hope, 131. Italië, Cert. en Inschr., 5 pc., 66⅞; Zuid. Spw.-Aand., 5 pc., 110. Venez., Leen. 1862, 6 pc., 57½. Grenada, Hectares, 89. Illinois, 7 pc., 78½, 79¼, 78½; dito Spw.-Aand., 66, ⅛. Vereen. Staten, 5 pc., 67¼, ⅛, ⅞; dito dito 6 pc., 72⅞, 7/16, ½. Turkije, Binnenl., 6 pc., 48½, ⅞, 9/16. Griekenl., Oblig., 5 pc., 33 13/16, 34, 33⅞; dito Coupons, 5, 1/16. Galvest., 8 pc., 25⅞, ¾.

Beleening 3½, Prolongatie 3½, Disconto 3½ pc.

Binnenl. fondsen waren lager aangeboden. Van buitenl. bedongen Portug. betere prijzen, daar de lage prijzen van gisteren daarin onderscheiden inkoopen hebben uitgelokt. Voorts waren ook Grieken beter te plaatsen, terwijl overigens de markt bij meerendeels flaauwe stemming niets belangrijks opleverde. Van Amerik. fondsen waren de Vereen. Staten leeningen gedrukt; de andere daarentegen kalm, maar vast.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 63 11/16; dito Nation., 5 pc., 67 11/16.

Weerkundige Waarnemingen op 23 Junij 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			Celsius.		
Hartlepool......	— 0. 8	W.	—	+ 17. 8	schoon.	slecht water.
Groningen......	— 1. 9	W.t.Z.	0	+ 17. 5	—	—
Helder.........	— 0. 1	Z.t.W.	1	+ 17. 0	—	—
Yarmouth	—	W.	—	—	schoon.	—
Vlissingen	— 0. 8	Z.W.t.W.	3	+ 17. 8	—	—
Maastricht......	761. 0	Z.	2	+ 21. 5	—	—
Portsmouth	+ 2. 8	N.	—	+ 16. 7	schoon.	stil.
Plymouth	+ 1. 5	W.Z.W.	ligte bries.	+ 16. 7	„	slecht water.
Havre	+ 3. 4	Z.O.	stil.	+ 17. 0	betrokken.	stil.
Parijs..........	— 1. 0	Z.	0	+ 21. 4	schoon.	—
Brest	+ 1. 4	W.N.W.	0	+ 13. 0	betrokken.	stil.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 1. 9 G; generaal idem Hv 5. 3 G.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (N.W.) *Aangekomen.*
22 junij *Amalia*, Silberschmidt, New-York (opgezeild n. Helvoet)
23 Niets gepasseerd.

Hellevoet *Aangek.*
23 junij *Dienstag*, Radmann, New-York
Laetitia, Pile, Liverpool
Jane & Ann, Bennett, Newcastle
Henriette, Wahlen, d.°
Nathalia, Olsen, Dantzig
Louise Leonide, Uthemann, St. Thomas
Mary, Bammant, Cardiff
Waterkelpie, Bridge, Ostende
Amalia, Silberschmidt, Brouwershaven
Vertrokken.
23 *Stad Dordr.* (s), Londen
Rollo, Allcock, Guernsey
Ellen, Bardwell, Newc.
Martha, Scherpbier, d.°
Belinda, Randell, d.°
Pilot, Gordon, d.°
Bordeaux, Nelson, d.°
Christina Jacoba, de Groot, St. Petersb.
Afina, Potjewijd, Libau
Rogaland, Somme, Stavanger
Soeblomsten, Andersen, de Oostzee

(W.—N. W.)
Brielle (W. t. N.) *Vertr.*
23 junij *Leo* (st.), Londen
Batavier (st.), d.°
Brothers' Success, Hobart, Newhaven
Gem, Carr, Middlesbro'
Espion, Arendsen, Schotl.
Aangekomen.
Maria, Krähenbrink, Colberg

Texel (W.Z.W.) *Aang.*
21 jun. *Johanna Marchiena*, Koning, Newcastle
22 *Ferdinando Tito*, Cavassa, Odessa (l. v. Falmouth)
Ville de Cardiff, Damanta, Nantes
Emma, Hofkamp, Lond.
Martin Luther, Wilson, Sunderland
Reliance, Reece, d.°
Golden Grove, Landsdale Seaham
Lina, Jönsson, Hudikaw.
Nidelven, Holst, Holmstr.
23 *Heinrich Beckmann*, Beckmann, Odessa
Vertrokken.
22 *Tradesman*, Press, Dublin
Scotia, Oelsen, Sundswall

Vlie *Aangekomen*
21 junij *L. N. Hvidt* (st.), Stettin
Stoomvaart (s), Hamburg

Oostmahorn *Aangek.*
21 junij *Vier Gebroeders*, Blok, Koningsbergen

Zierikzee *Aangek.*
21 junij *Alma*, Bowbyes, Newcastle
Courier, Meuldijk, dito
Burger, Bartelse, dito
Vertrokken.
21 *Doris*, Bond, Engeland

Vlissingen *Aangek.*
21 jun. *Espérance*, Tattevin, Bayonne
22 *Julie*, Arnesen, Alexandr.
Ristori, Giacopello, Galatz
Vertrokken.
19 *Drei Strahle*, Damlöw, New-York
Gepbiena, Lohman, Triëst
Orchidée, Rivet, Adra
Iris, Amour, Aviles
Elisabeth Louis, Sauvêtre, Bilbao
Joseph, Lebihan, Spanje
Ommelanden, Wieringa, avontuur

—o—

Baltimore *Aangek.*
6 junij *Scotia*, Miskelly, Rotterdam

New-York *Uitgekl.*
8 junij *Gezusters*, Arbman, Amsterdam
9 *Heinrich Busch*, Kluth, d.°

Boston *Aangekomen*
5 junij *Johannes*, Mencke, Rotterdam

Smirna *Vertrokken*
11 junij *Hendrika Roelina*, Helmers, de Kust

13 *Anna Margrieta*, Olthof, Queenstown

Syra *Aangekomen*
13 junij *Alida*, Valk, Smirna

Triëst *Vertrokken*
18 junij *Deni*, Kuiper, Fernambuck

Venetië *Vertrokken*
18 junij *Cornelia* (s), Triest

Segna *Aangekomen*
11 junij *Hiram*, Roelfsema, Triëst

Palermo *Aangekomen*
10 junij *Rotterdam* (st.), Muntendam, Napels

Livorno *Aangekomen*
18 junij *Dina Reyna*, Brons, Amsterdam

Gibraltar *Vertrokken*
11 junij *Equator*, Huisman, Cette n. Rio-Janeiro
Alina, Bevan, Havana n. Amsterdam
Vertrokken.
13 *Brasilië Packet*, Nyman, Falmouth
Gepasseerd.
11 *Vlaardingen*, naar de Middellandsche Zee

Paimboeuf *Vertr.*
19 junij *Arthur Jonas*, Chauvelon, Amsterd.

Havre *Aangekomen*
20 junij *A. W. Nanninga*, Top, Memel

Liverpool *Vertr.*
20 junij *Diana*, Brooks, Zierikzee
Adm. Graaf v. Heiden, Drent, Nerva
21 *Christina Johanna*, Stuitje, Riga
Uitgeklaard.
20 *Alida*, Kiewit, Amst.
Isabella Scott, Pearson, Dordrecht
Wierdina Hendrika, Meezenbroek, St. Pet.

Swansea *Vertrokken*
20 junij *Cornelia Jacoba*, v. d. Meer, Carthagena

Newport *Vertrokken*
18 junij *Mary Jane*, Bastin, Rotterdam

Whitehaven *Vertr.*
20 junij *Elzazi*, Evans, Rott.

Truro *Aangekomen*
20 junij *Harmina*, Smith, Groningen

Falmouth *Vertr.*
20 junij *Betty*, Voss, (v. Odessa) Rott.

Plymouth *Aangek.*
21 junij *Balmoral* (s), Rott. (vertr. n. Bristol)

Goudstaart *Gepass.*
17 junij *Prinses Amelie*, Groeneveld, Amst. n. de Kaap de G. H.

Torbay *Gepasseerd*
17 junij *Laura & Adèle*, Lund, Shields n. Java

Bij Portland *Aangek.*
19 junij *Catharina Maria*, de Vries, Aveiro n. Bergen
Gepasseerd.

Southampton *Aang.*
21 junij *Meryar. Arendina*, de Jonge, Stockholm

Brighton *Gepass.*
18 junij *Lida*, Zuiderduin, Amst. n. Havana

Dungeness *Gepass.*
20 junij *Zuiderzee*, de Jong, Harlingen n. Havana

Douvres *Gepasseerd*
20 jun. *Zeemanshoop*, Phaff, Rotterd. n. Batavia

Deal *Gepasseerd*
21 junij *Pillau*, Lietze, Rott. n. New-York

Shoreham *Aangek.*
20 junij *Gazelle*, Seagers, Rotterdam

Londen *Aangekomen*
22 junij *Barbara Jonker*, Oltmans, Uddewalla
Grietje de Groot, Mulder, Sevilla
Uitgeklaard.
22 *Dieverdina*, de Jonge, Harburg
Hermanus Hesselaar, Mellema, avontuur

Hartlepool *Aangek.*
20 junij *Jantje Martens*, Ates, Groningen
Mathilda, Brandt, Rott.
Fides, Svendsen, Schied.

Sunderland *Aangek.*
20 junij *Beatitude*, Halliday, Amsterdam
Salisbury Harrison, Forcer, dito
21 *Nancy*, Dudding, Rott.
Vertrokken.
20 *Amaranth*, Hall, Dordt

Shields *Aangekomen*
20 junij *Paulus Meintz*, Struik, Groningen
Cadmus, Jay, Dordt
Aurora, v. Dijk, Londen
21 *Emma*, Ewert, Schiedam
Pleiades, Jessen, dito
Galilei, Voss, dito
Sophia, Kromann, dito
Alexander, Zeplien, Rott.
Catherine, Tippett, Dordrecht
Sophia, v. Laten, Gron.
Verwachting, Ruiten, Harlingen
Vertrokken.
20 *True Briton*, Rotterdam
21 *Ark*, dito

Boness *Aangekomen*
20 junij *Osprey*, Rawson, Rotterdam

Hamburg *Aangek.*
20 junij *Helena*, Pijbes, Rio-Grande
21 *Amsterdam* (s), Amst.
Vertrokken.
20 *Stientje Klein*, Dost, Holland
21 *Johannes*, Breckwoldt, Curaçao

Bremerhaven *Aang.*
20 junij *Nooit Gedacht*, Bakker, Nerva
Jansina, Buisman, d.°
Agatha Jacobina, Kramer, Dantzig
Gesina, Krook, d.°

Stettin *Vertrokken*
19 junij *Zwerver*, Ates, Rott.

Swinemunde *Vertr.*
20 junij *Friedrich Wilhelm*, Franz, Rotterdam
Sjoukelina, Dirks, d.°
Aukelina, Steur, d.°
Anna Catharina, Kromann, d.°
Christina Wobbegina, v. d. Werp, Groningen
Tietje, Visser, d.°

Dantzig *Aangekomen*
20 junij *Anna Paulowna* (s), Amsterdam
Vertrokken.
19 *Christian*, Reyer, Rott.
20 *Jane Lawson*, Wilson, den Moerdijk

Pillau *Vertrokken*
19 junij *Condor*, Jensen, Amsterdam
20 *Charlotte*, Streifert, Holl.

Libau *Aangekomen*
12 junij *Herluf Trolle*, Winkler, Schiedam
Vertrokken.
3 *Wopke*, Uffen, Holland
Lavinia, Harmsohn, d.°
9 *Martine*, Olsen, d.°

Kroonstad *Vertr.*
18 jun. *Batavia* (st.), Rott.

Archangel *Aangek.*
10 junij *Antiquary*, Bang, Dordrecht
17 *Hazard*, Ketelaar, Bristol

Stockholm *Uitgekl.*
15 junij *Christina Martha*, Tunteler, Engeland
Aangekomen.
15 *Helene*, Glaser, Amst.

Assens *Vertrokken*
15 junij *Alert*, Bych, Amst.

Veile *Vertrokken*
16 junij *Anna Eissa*, Lukje, Pruissen

Kopenhagen *Aangek.*
20 jun. *Zephir*, Pekelder, Cette n. Koningsb.
Gepasseerd.
20 *Hillechina*, Scherphuis, St. Pet. n. Engeland
JantjeDoornbos, Addens, dito n. Londen
21 *Xanthe* (s.), Dantzig n. Amsterdam

Elseneur *Aangek.*
19 junij *Odin*, Kjölner, Ranea n. Amsterkam
Henrick, Jacobsen, Hudikswall n. d.°
Verwisseling, van Wijk, Nerva n. Rouaan
Patriot, Heidemann, Dantzig n. Zaandam
Olivia, Quisling, Sundswall n. Harling.
Alpha, Don, Nerva n. d.°
Lubbegina, Borgman, Dantzig n. Londen
Delphin, Köhler, Port Kunda n. Schied.
20 *Christina*, Harris, Hernösand n. Amst.
Ceres, Olsen, Fredrikshamn n. Dordt
Juno, Henrichsen, Riga n. Amsterdam
Fortuna, Hovland, Sundswall n. d.°
Zwaantina Thelina, de Boer Sap, St. Pet.
Dankbaarheid, Kooi, d.°
Ettje Berg, Dik, d.°
Wildervank, Walvius, d.°
Zwanette, Jonker, d.°
Jantje, Smid, d.°
Harmonie, Bakker, d.°
Johan & Cornelis, Scholtens, Amst. n. St. Petersburg
Maria, Hendriks, Nerva
Janke Schuringa, Brouwer, d.° n. Honfleur
21 *Geertina*, Sprik, Rott. n. de Oostzee
Vertrouwen, Pott, Schiedam n. dito
Margaretha Gesina, de Groot, St. Petersb.
Martha, v. d. Veen, Landscrona n. Antw.

Bij Elseneur *Geankerd*
18 jun. *Engelbert Herzog v. Arenberg*, Lindeboom, Schiedam n. Memel

—o—

Zoltkamp 20 junij. Het schip *Ameise*, kapitein Litich, v. Sudwesthorn met tarwe naar Antwerpen, is den 19 dezer op de hoogte van Terschelling gezonken, doch het volk gered en te Oostmahorn aangebragt.

Falmouth 21 junij. Het schip *Johanna*, kapit. Goosens, van Rio-Janeiro, is gisteren lek alhier gearriveerd; de kapitein is ziek.

— De *Senior*, kapitein Timmer, van Amsterdam n. Messina, is gisteren lek alhier binnengeloopen.

Liverpool 22 junij. Het stoomschip *Catalonian*, van Oporto herwaarts, is den 9 dezer bij Kaap Finisterre gezonken.

Gibraltar 14 junij. Het Ned. schip *Equator*, kapit. Huisman, van Cette naar Rio-Janeiro, is met verlies van fokkera enz. alhier binnengeloopen, zijnde bij Sandy Baai aangevaren.

—o—

Gepraaid:

20 april, op 1° NB. en 23° WL., *Telanak*, Popken, v. Amsterd. n. Batavia.

25 april, op 35° ZB. en 18° OL., *Maria Veronica*, Schol, v. Java n. Amst.

1 junij, op 26° 10' NB. en 39° WL., *Zaanstroom*, Schaap, van Java naar Amsterdam.

16 junij, ..., *Rotterdam* (st.), sturende om de W. N. W.

Door kapit. Uitermark, in Texel binnen:

15 junij, bij Lezard, een Ned. schoener, toonende witten standaard met n.° 54, zijnde dat van kapit. H. J. de Boer, van Nieuwe Pekela.

16 junij, bij Portland, eene bark, toonende Rotterd. collegievlag met n.° 56 (*Adriana Petronella*, v. d. Velde, van Rotterdam n. Cardiff en Hong Kong).

Door kap. F. Bradhering, van Boston binnen:

17 junij, op 49° 10' NB. en 9° 13' WL., de Hamburger brik *Amalia*, van Cardiff n. St. Thomas, 5 d. reis; alles wel aan boord.

19 junij, bij Wight, de Russische brik *Charlotte*, kapit. Ehlert, van Torrevieja naar Riga; alles wel.

—o—

Amsterdam *Vertr.*
21 junij *Hendrik Ido Ambacht*, Bijl, Rotterdam

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 24 junij: 1ste getijde 8 ure 23 min.; 2de get. 8 ure 47 min.

Arnhem. Waterhoogte 23 junij 2.10 el. (gev. 5 d.)

Keulen. Rijnhoogte 23 junij 9 voet 10 d. Rijnl. (gevallen ½ d.)

Speciekoers. — Gouden Specien per Stuk. N. Dukaten *f* — a *f* —; Oude ger. d.° *f* 5.50 a *f* 5.60; Tien Gulden St. *f* 9.75 a *f* 9.85; d.° Eng. Sover. *f* 11.75 a *f* 11.85; d.° Pist. *f* 9.55 a *f* 9.65; St. van 20 fr. *f* 9.35 a *f* 9.45; Baren Goud en Spec. *f* 9¾ a *f* 10¾ pc. a *f* 1442.60 per N. ℔ fijn. — Zilveren Specien per Ned. ℔ fijn. Fijne Drittels *f* — a *f* —; dito Bar. 1000/1000 950, Zilver van 900 a 850, dito, van 800 a 700, dito van 600 a 500, dito van 400 a 300 —. *f* 104.20 a *f* 105. — Zilveren Specien per Stuk. Pilar. Piast. *f* 2.55 a *f* 2.60; Fr. Kroonen *f* 2.70 a *f* 2.75; St. van 5 fr. *f* 2.33 a *f* 2.36; Brab. Kroonen *f* 2.65 a *f* 2.70; Pruiss. Daalders *f* 1.73 a *f* 1.77.

Parijs 22 Junij.

Frankrijk 3 pc. a cont. 68.40, 68.60; dito op ultimo 68.40, 68.55; dito 4½ pc. a cont. 97; dito op ultimo —; Fransche Bank-Actien 3480; Credit Mobil. 1205, 1210; Noorder Spoorw. 1035; Fransch Oostenr. Spoorw. 465, 463.75; Russ. Spoorw. 432.50. Italië 5 pc. 72.95. Spanje 2 pc. 48¼; dito Binnenl. 3 pc. 52⅞; dito Buitenl. 3 pc. 53⅜; dito Nieuwe 53; dito Passive 34.

De stemming was over het algemeen iets gunstiger en binnenl. fondsen sloten, hoewel er weinig omging, hooger.

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 23 Junij.

		per		
Londen......	disc. 4 %	£ 1............	op 3/m.	*f* 11.69
			„ 2/m.	„ 11.73
			„ kort	„ 11.81
Parijs.........	„ 4 %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.15
			„ 2/m	„ 46.30
			„ kort	„ 46.60
Antwerpen.	„ 3 %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.20
			„ kort.	„ 46.60
Hamburg...	„ 3 %	M. B. 40.......	„ 3/m.	„ 34.90
			„ 2/m.	„ 35.—
			„ kort.	„ 35.30
Bremen......	„ 5 %	Ls. d'or Th. 100.	„ 3/m.	„ 187.10
Berlijn.......	„ 4 %	Th. 100..........	„ 3/m.	„ 172.25
			„ kort.	„ 174
St. Petersb..	„ 5½ %	Rs. 100.........	„ 3/m.	„ 176¼
Frankf. a/M.	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98.60
			„ kort.	„ 99.10
Augsburg...	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98
Weenen.....	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 103
Triest.........	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 102.75
Venetië......	„ 5 %	o. w. zilver fl. 100	„ 3/m.	„ 112
Livorno......	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 46
Genua........	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 46
Napels.......	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 46
Lissabon.....	„ 5 %	Crs. 40.........	„ 3/m.	„ 41

Discompto van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 %.

AMSTERDAM 23 Junij.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen...	11.70	g	11.77½	g	Madrid....	238	g	—	g
Parijs......	55 11/16	g	56⅛	p	Cadix......	237	g	—	g
Bordeaux.	55½		—	g	Sevilië....	235	g	—	g
idem ½/m.	55⅞	g	—	g	Bilbao.....	235	g	—	g
Hamburg.	35	g	35⅜	g	Lissabon..	41⅛	g	—	g
Genua....	45¾	g	—	g	Porto......	41¼	g	—	g
Livorno...	45¾	g	—	g	Petersb...	177	g	—	g
Napels.....	45¾	g	—	g					
6 Weken.			**Zigt.**		**6 Weken.**			**Zigt.**	
Weenen..	102½	g	—	g	Frankfort.	98¾	g	—	g
Augsburg	98½	g	—	g	Rotterd...	⅛			

Handelsberigten.

Rotterdam 23 Junij.

Thee. Verkocht 393/4 k. Congo tot geheimen prijs, in veiling aangeslagen op 1 Julij.

Metalen. Van Banca Tin werden afgedaan 600 bl. tot *f* 78½ en 700 bl. tot *f* 78.

Boter. 1ste kwal. *f* 43, 2de *f* 40, 3de *f* 37.

Schiedam 23 Junij.

Granen. Verkocht: Gerst, 131 ℔ Cours. *f* 183 cont., *f* 185 6/w.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust *f* 11.25.
Jenever, „ „ „ „ „ „ 16.75.
Amst. Proef., „ „ „ „ „ „ 18.—.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel.................. „ 0.80.

Amsterdam 23 Junij.

Koffij. Afgedaan 6000 b. Java, per diverse schepen, tot 44½ a 46 c.

Tabak. De heden gehouden veilingen zijn afgeloopen als volgt: 1315 p. Java merk KL/HBvH. en 757 p. dito merk SS verk. tot 17½ a 23½, dooreen KL/HBvH en SS tot 21 c.; 261 p. Java verk. tot 22 a 25½, dooreen BA tot 24½ c., MS tot 22½ c. en W tot 23 c.; 853 p. Java Malang verk. tot 15 a 86 c., dooreen 539 p. oud gewas tot 39½ c. en 314 p. nieuw gewas tot ruim 30 c.; 20 b. Bindstroo opgeh. tot 30 c.; 50 cer. Yara opgeh. tot 65½ a 89½ c.; 100 cer. Cuba opgeh. tot 47½ a 65 c.; 12 b. Esmeralda verk. tot 28½ a 54½ c.

Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland, per Scotia.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden:

Katoen. Vaste markt; afgedaan 5000 b.

Londen 22 Junij.

Suiker flaauw; 1400 k. Havana goed n.° 13½ zeil. naar de Middell. Zee bedongen 25/6. Geraffineerde in een doen, met weinig voorraad; ord. lompen en brooden 46/9 a 47/3. Voorraad 91,774 v. **Koffij** stil. **Thee** met veel handel in red leaf Congo tot 13 a 15 d., d.° broken leaf 8½ a 9 d. **Rijst** stil; voorraad 46,325 ton. **Jute** met goede vraag tot vaste prijzen. **Katoen** stil. **IJzer.** Schotsch Giet- lager op 51/10½ a 52/. **Oliën.** Lijn- stil 45/, Julij/Dec. 43/; Raap- flaauw, loco 47/ a 47/3, Sept./Dec. 46/; Patent- loco 49/6; Cocos- als voren; Palm- flaauw 36/; Terpentijn- stil 93/; Petroleum, ruwe vaster op £ 17; geraffin. flaauw 1/10, Sept./Dec. 2/2½. **Talk** in een doen; loco 42/9, Julij 42/9 a 43/, Sept./Dec. 45/6. Voorraad 37,498 v.

Graanmarkt met goeden aanvoer van buitenlandsche Artikelen. Tarwe met veel vraag 1/ hooger. Meel als voren. Gerst prijshoudend met goeden handel. Boonen vast. Erwten onveranderd. Haver puike soorten vast, mindere iets lager. Lijn- en Raapzaad lager. De aanvoeren der vorige week bedroegen Tarwe 26,838 q., Gerst 3519 q., Haver 72,280 q., Boonen 2824 q., Erwten 1158 q., Meel 24,677 z. en 24,797 v.

Veemarkt met goeden aanvoer en meer handel tot betere prijzen. Horenvee 2 d. hooger, puike Schapen insgelijks 2 d. hooger. Lammeren 6 d. lager, Kalveren en Varkens in een doen. Men noteert Ossen 3/8 a 5/2, Schapen 4/ a 5/2, Lammeren 6/ a 6/6, Kalveren 4/ a 5/ en Varkens 3/6 a 4/6.

Antwerpen 22 Junij.

Granen vast tot vorige prijzen. Tarwe Rostock *f* 13⅜. **Petroleum** loco onveranderd; op levering iets hooger aangeboden per loco fr. 68, per Aug. fr. 70, per Sept. fr. 73, per Oct. fr. 74½ a 75. **Spek.** Dr. gez. Amerik. Short middl. fr. 74 a 75, long middl. fr. 71 entr.

Havre 20 Junij.

Katoen. De verkoopen gisteren bedroegen 500 b. en heden tot 3 ure 200 b. Op levering was de markt flaauw. **Koffij** stil; Haiti fr. 88 entr. **Huiden.** Fernambucq gez. fr. 46, Lima dito fr. 42½. **Parelasch.** Amerik. fr. 47½. **Talk.** La Plata fr. 51½ a 52. **Reuzel.** Amerik. fr. 46½ a 48½. **Haar.** Rio Grande fr. 130. **Wol.** Rio Grande vette fr. 1.65 a 1.80. **Peper.** Malabar fr. 76 cons. **Horens.** M. V. Ossen- en Koe- fr. 24, Rio-Janeiro Ossen- fr. 32½. **Campêchehout.** Carmen fr. 11. **Meel.** Amerik. met veel vraag; 2198 v. Ohio bedongen fr. 32.

Hamburg 22 Junij.

Koffij. Verkocht 1000 b. Portorico tot 7 13/16 a 8¾ sch., 2000 b. Rio en Laguayra. **Raapolie** per Oct. 29.12 a 29.10. **Granen.** Tarwe in loco met eenigen handel tot vorige prijzen. Rogge onveranderd.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van eene DOCHTER *J. C. WILDEBOER*—MAKKERS.
Rotterdam 22 Junij 1863.
Eenige kennisgeving.

Na eene kortstondige, doch hevige ziekte, behaagde het den Heer van leven en dood in Zijn aanbiddelijk Godsbestuur onze innig geliefde Moeder, Mejufvrouw CATHARINA HARTOG, Wed. van den Heer JOHANN COENRAAD FESEL, in den nog krachtvollen leeftijd van 53½ jaar, door den dood uit ons midden te nemen. God verleene ons die genade, om met stille onderwerping in Zijnen ondoorgrondelijken raad te berusten.
Rotterdam 22 Junij 1863. Uit aller naam. J. C. FESEL.

Heden is alhier overleden de Heer GERARD WACHTER, in den ouderdom van ruim 86 jaren.
Rotterdam 22 Junij 1863.
Eenige kennisgeving.

Voor de blijken van belangstelling en deelneming, ondervonden bij het overlijden van Mevrouw M. J. VAN CHARANTE, Wed. J. P. SLIJP, betuigt de Familie hartelijk dank.

Voor de bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van Mejufvrouw JANNETJE VERHAVE, betuigen hare Familie-Betrekkingen bij deze hartelijken dank.
Rotterdam 23 Junij 1863.

Al degenen die iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan of wel onder hunne berusting hebben, behoorende aan wijlen den Heer **WILLEM HENDRIK KAM**, in leven *Orgelmaker*, gewoond hebbende te Rotterdam en den 5 Junij 1863 overleden, gelieven daarvan voor ultimo dezer opgave, betaling of afgifte te doen ten Kantore van den Notaris JAN VAN DER HOEVEN, Beursplein, n.° 3, te Rotterdam.

Blijkens Acte van Depôt, op 22 Junij 1863 door den Edel Achtbaren Heer Griffier bij de Arrondissements-Regtbank te *Rotterdam* opgemaakt, zijn door de Heeren

HOPPERS & Co.,

Azijnmakers te ***Rotterdam*** (aan de Goudsche Vest, 10—671), ter voldoening aan Art. 18 van de Wet van 22 Germinal an XI, ter Griffie van gezegd Collegie nedergelegd de **MERKEN,** waaronder **zij** den door **hen** gefabriceerden **Azijn** in den Handel brengen; geschiedende hiervan deze Openbare Aankondiging, opdat *niemand onwetendheid zou kunnen voorwenden.*

INSTITUUT STADWIJK.
OOST-SINGEL, ROTTERDAM.
VACANTIE
van 20 Julij tot 20 Augustus e. k.
W. G. VAN KRIEKEN.

TE KOOP,
een
Kapkarretje en een **Tentwagen,**
voor 4 a 6 Personen, beide zoo goed als **Nieuw**, bij A. VAN DEN HEUVEL, te Oud-Beijerland.

EEN
WAGENMAKERSKNECHT
wordt ***gevraagd***, om dadelijk in dienst te treden en voor een jaar vast werk.
Adres, in Persoon of met *franco* Brieven, bij L. VAN TRIGT, te Barendregt, bij Smidshoek.

BRONZEN MEDAILLE
bij de Maatschappij der Industriële Wetenschappen te Parijs.
Geen Grijze Haren meer.
Mélanogène.

Alleruitmuntendst **Kleursel** van DICQUEMARE Ainé, van Rouaan.

Om in een oogenblik het Hoofdhaar en den Baard in alle tinten te kleuren, zonder gevaar voor de Huid en zonder den minsten reuk af te geven. Dit Kleursel is veel beter dan alle andere tot hiertoe in gebruik.

Fabriek te Rouaan, Rue Saint-Nicolas, 39.

Depôt: te Rotterdam bij den Heer CHs. COUCKE; te 's Gravenhage bij den Heer E. FILLET; te Dordrecht bij den Heer W. HAVARD; te Gouda bij den Heer OGIER; te Schiedam bij den Heer WOLSKY; te Leyden bij den Heer D. J. MEYSING.

Prijs per Doos ***f* 3.50.**

EEN IEDER wordt verzocht
GEEN CREDIET
te verleenen aan de **EQUIPAGE** van het Mecklenb. Barkschip *CARL DER GROSSE*, Kapitein F. BRADHERING, als zullende daarop, zonder voorkennis van gezegden Kapitein, **geene betaling** geschieden.

HAVRE
à
VALPARAISO ET LIMA.

Ligne régulière des Chargeurs réunis, le trois mâts Français ***VICTORINE***, Cap. **Bernard,** 2500 Tonneaux côté 3/3. 1. 1.
Partira le 30 Juin fixe.
S'adresser à MM. A. HUET & Co., au Havre, et à MM. KUYPER, VAN DAM & SMEER, à Rotterdam.

INJECTION ET CAPSULES
VÉGÉTALES AU MATICO.
GRIMAULT ET Cie PHARMACIENS A PARIS

De bladen van den **MATICO, een Peruaanschen boom**, in bovengenoemden vorm bereid, genezen spoedig en onfeilbaar Gonorrhoe, zonder eenige vrees voor schadelijke gevolgen. De beroemde Prof. RICORD, te Parijs, verwerpt thans alle andere middelen. De **Injectie** wordt aangewend bij pas ontstane, de **Capsules** bij meer verouderde of ingewortelde gevallen, die na het gebruik van Copaïva, Cubebe of Metaalaardige Inspuitingen zijn overgebleven. Prijs der Injectie fl. 1.50; der Capsules fl. 2.50. Depôt te Parijs, 7, rue de la Feuillade; te Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF; M. CLOOS, Vriessche Apotheek, Hang, 2—441.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.
ZOMERDIENST.
DAGELIJKSCHE DIENST tusschen **ROTTERDAM-MANNHEIM.**
ROTTERDAM. AFVAART: BOOMPJES.

Van ROTTERDAM	langs NIJMEGEN naar EMMERIK,	's morgens	ten	**10½** ure.
„ EMMERIK	naar KEULEN, ...	„	„	**7** „
„ KEULEN	„ MAINZ, ...	's nachts	„	**12** „
„ MAINZ	„ MANNHEIM, ...	's morgens	„	**4** „
„ MANNHEIM	„ MAINZ, ...	's middags	„	**3** „
„ MAINZ	„ KEULEN, ...	's morgens	„	**6** „
„ KEULEN	„ NIJMEGEN, ...	's avonds	„	**7** „
„ NIJMEGEN	„ ROTTERDAM, ...	's morgens	„	**9** „

	Enkele Reis. G. K.	Enkele Reis. V. K.	Heen en terug. G. K.	Heen en terug. V. K.
VRACHT: Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.20.	*f* 2.70.	*f* 1.80.
„ „ „ KEULEN.......	„ 4.40.	„ 2.95.	„ 6.65.	„ 4.40.
„ „ „ MANNHEIM....	„ 8.75.	„ 5.85.	„ 13.15.	„ 8.75.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **2 Slaapkamertjes**, welke laatste voor éene Reis *af te huren* zijn.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM en BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip **AMICITIA**, Kapit. B. R. KOEKKOEK, zal van hier naar **BERGEN** (*via Hull*) vertrekken DINGSDAG 30 Junij, des morgens vroeg. Adres bij de Agenten *D. BURGER & ZOON.*

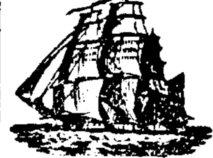
AFSLAG.

Het **WINKELHUIS** met BOVENWONINGEN, OPENPLAATSJE en **ERVE**, staande en gelegen aan de zuidzijde van de Warmoezierslaan, aan den Goudschenweg te Rotterdam, wijk 13, n.° 605¹, laatstleden Woensdag door de Notarissen *FRANS DIJKMAN* en *HENDRIK JOHANNES VAN DER HOEVEN*, in het Notarishuis aan de Geldersschekade aldaar geveild, zal op HEDEN den 24 Junij 1863, des namiddags ten 5 ure, door genoemde Notarissen, ter zelfder plaatse, worden ***Afgeslagen*** en ***Verkocht.***

TABAK.

Op Donderdag den 9 Julij 1863, des voormiddags ten Elf ure, zullen in het Notarishuis, aan de Geldersschekade te Rotterdam, Geveild worden:

1000 pakken Java TABAK,
waarvan **653 Pakken M S,**
167 „ B A,
180 „ W Malang.
Aangevoerd van Passaroeang per *Dominion.*

De Makelaars *F. N. Montauban van Swijndregt*, *W. van Dam* H. Hz., *W. H. Montauban van Swijndregt*, *B. C. D. Hanegraaff* en *H. N Montauban van Swijndregt*, te Rotterdam, als last hebbende van hunne Meesters, zijn van meening op Dingsdag den 14 Julij 1863, des middags ten 12 ure, in de Zaal op den hoek aan de Scheepmakershaven en Bierstraat, wijk 1, n.° 499, publiek te Veilen, de navolgende snelzeilende gekoperde en kopervaste Schepen, als:

N.° 1. Het **FREGATSCHIP *Gerardus Jacobus***, gevoerd door Kapitein J. J. KILIAN, volgens Meetbrief lang 40 El, wijd 7 El 43 Duim, hol 5 El 65 Duim, en alzoo groot **746** Tonnen of **394** Lasten.

Het voorsch. Schip is liggende te Londen in het St. Catharine's Dock, is dit jaar geheel in order gebragt en nieuw gedubbeld met rood Koper, heeft bij eene vorige reis geladen gehad 900 Ton Steenkolen en staat voor de beurt van bevrachting bij de Nederlandsche Handel-Maatschappij Mei 1862.

N.° 2. Het **BARKSCHIP *Koophandel***, gevoerd door Kapitein A. M. SWARTS, volgens meetbrief lang 36 El 10 Duim, wijd 6 El 47 Duim, hol 5 El 12 Duim, en alzoo groot **531** Tonnen of **282** Lasten.

Het voorsch. schip is liggende in de Westerhaven, te *Rotterdam.*

Beide Schepen met al derzelver RONDHOUT, STAAND- en LOOPEND WANT, GESCHUT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN en verderen INVENTARIS.

Nog zullen afzonderlijk geveild worden: **DRIE CHRONOMETERS.**

De voorsch. schepen zijn inmiddels UIT DE HAND TE KOOP.

Iemand nader onderrigt begeerende, spreke de bovengemelde Makelaars.

Notarishuis te Rotterdam.
HEDEN, Woensdag den 24 Junij 1863,
des namiddags ten 5 ure,
AFSLAG VAN:

Een HUIS met TUIN en ERVE, aan de o/z. van de Schiekade, 14—366. Trekgeld *f* 12,200.
Een WINKELHUIS en ERVE, aan de Noordblaak, 4—186. Trekgeld *f* 12,100.
Een PAKHUIS en ERVE, aan de z/z. van den Visschersdijk, 4—190. Trekgeld *f* 8100.
De HELFT in eenen Steenen KOREN-WINDMOLEN, genaamd *de Goudsbloem*, en ERVE, enz., aan het Slagveld, ook genaamd het Stationsplein, 14—557. Trekgeld *f* 4400.
Een HUIS en ERVE, aan de Kipstraat, 11—762. Trekgeld *f* 1600.
Een WINKELHUIS en ERVE, aan de z/z. van de Warmoezierslaan, 13—605¹. Trekgeld *f* 4425.

VEILING VAN:

Een PAND en ERVE, aan de o/z. van den Schiedamschen Dijk, 3—427.
Een PAND en ERVE, aan de Groote Zeevischmarkt, 2—370.
Een PAND, verdeeld in Twee HUIZEN, en ERVE, aan de Delftschevaart, 7—278.
Een HUIS en ERVE, met een Stuk OPEN GROND daarachter, aan de w/z. van de Lange Torenstraat, 7—266.
Een HUIS en ERVE, met een Stuk OPEN GROND, als voren, 7—267.

PLACE DES PAYS-BAS.
WOENSDAG 24 JUNIJ 1863:
GROOTE SOIREE MUSICALE,
te geven door den beroemden Violist den Heer Concertmeester
W. DRECHSLER, van DRESDEN,
en den Piano-Virtuoos
C. HAUSE, van BOSTON,
op zijn eigen buitengewoon groote Concert-Vleugel.
Aanvang 8½ ure. Entrée 49 Cents per Persoon (*Ingang nabij de Diergaarde*).

STADS-HERBERG. — NIEUWE WERK.

Duitsch Zomer-Théatre,
IN DE ZAAL DE MAAS.
HEDEN AVOND: **Humoristische Studien,** *Lorenz u. seine Schwester* (de Zuster van Jocrisse).
Entrée 25 Cts

Heden van de Pers gekomen bij **B. M. SPANJERSBERG**, Boek- en Papierhandelaar, Oppert, en alom à 10 Cts. verkrijgbaar:
VOORLOOPIG FEESTGEVOEL
BIJ DE
VIJFTIGJARIGE GEDACHTENISVIERING
DER
Goddelijke Verlossing in Nederland geschied. 1813—1863.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amst.: 7.10, 9.10, 10.30, 1.45, 3.25, 7.45
„ „ alleen naar 's Hage: 5.45 's nam., 9.45 's avonds
„ „ naar Schiedam op de werkdagen: 12 's middags
„ Amst. naar Rott.: 7.10, 9.10, 11.40, 2.40, 4.30, 7.40
„ 's Hage „ „ 6.50, 9.16, 10.42, 1.50, 4.15, 6.43, 8, 9.53
Aank. te Rott.: 7.30, 10.3, 11.23, 2.37, 4.55, 7.30, 8.45, 10.40

Vertrek van ***Rijn-Spoorweg.***
Rotterd.: 6.30, 8.15, 10.30, 12 (werkd.), 12.25, 2.20, 4.05 (werkd.), 5.50, 7.50, 9.10.
Amsterd.: 6.35, 6.55, 8.20, 11.05, 12.30, 2.40, 4.25 (werkd.), 6.25, 8.30, 9.
Arnh. n. Utr.: 6.10 (werkd.), 7.45, 10.20, 12, 1.55, 6.05, 7.15, 7.45.
Utrecht n. Rotterd.: 5.50, 8.15, 9.05, 12.20, 1.20, 3.40, 5.30 (werkd.), 7.40, 9.45.
Gouda n. Rott.: 7.10, 9.04, 9.35, 1.15, 1.57, 4.37, 6.24 (werkd.), 8.18, 10.32.
Aank. te Rott.: 8.20, 9.40, 10, 1.50, 2.25, 5.10, 7 (werkd.), 8.40, 11.10.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

WOENSDAG 24 Junij 1863, N.° 149.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 23 Junij.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de Commissie van Rapporteurs gereed is met haar eindverslag over de drie tractaten met België. — Drukken en ronddeelen, zullende de dag der beraadslagingen nader worden bepaald.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het ontwerp nopens den **spoorweg van Samarang, over Soerakarta naar Djocjocarta.**

De heer **Mijer** zegt dat gisteren reeds door vele sprekers datgene is aangevoerd, wat ook hij meende te moeten zeggen. Evenwel wenscht hij toch nog in eenige beschouwing te treden over: 1⁰, de behandeling dezer zaak in Indië, 2⁰, de behandeling dezer zaak in Nederland, 3⁰, de staatkundige en 4⁰, de finantiële zijde der zaak en 5⁰, de houding der Kamer.

I. *De behandeling dezer zaak in Indië.* — Spreker zal zich hier plaatsen op het standpunt der Regering. Hij zal als uitgangspunt nemen dat waarop de Gouverneur-Generaal zich geplaatst heeft en waarop de Kamer zich ook plaatsen moet. Dat standpunt is aangewezen op bladz. 7 van het stuk n.⁰ 9 geheim, waar de Gouverneur-Generaal zegt: „de vraag of de spoorwegen in Indië door den Staat of door particulieren moeten worden aangelegd, is reeds beslist door het Koninklijk besluit van 31 october 1852." Bij dat besluit is namelijk aan den Gouverneur-Generaal de bevoegdheid gegeven om concessie voor den aanleg van spoorwegen op Java te verleenen. Dat besluit is later gevolgd door de zending van den heer Stieltjes naar Indië, met het doel in het algemeen om het transportwezen in Java te onderzoeken en later om zijn gevoelen te zeggen over de aanvrage om concessie van den heer Poolman c. s. voor een spoorweg van Samarang naar Djocjocarta. Het blijkt uit de eerste bijlage tot de Memorie van Beantwoording dat dit adres door den Minister Loudon naar Indië is overgezonden, met het verzoek om daaraan zoo spoedig gevolg te geven als de aard der zaak toeliet. Spreker gelooft dat dit het juiste uitgangspunt is, waarop men deze zaak moet beschouwen. Maar als hij zich nu op dat standpunt plaatst en de handelingen der Indische Regering in deze zaak toetst aan datgene wat hij voorop heeft gezet, dan komt het hem voor, dat die handelingen niet doelmatig waren en er ook geene genoegzame overeenstemming heeft bestaan tusschen het hoofd van het bestuur en de Indische autoriteiten. Het Koninklijk besluit van 1852 is ons bekend geworden uit de stukken. Wat staat nu in art. 4 van dat besluit? dat alle onderzoekingen welke aan de concessie moeten voorafgaan, zullen geschieden *geheel* door of ten koste der concessionarissen, onder toezigt van het Gouvernement. De heer Heemskerk heeft er nu reeds gisteren op gewezen dat hier aan deze bepaling niet is voldaan. Het blijkt uit de stukken dat de concessionarissen, door de zending van den heer Stieltjes, waren afgeschrikt om in deze een naauwkeurig, gedetailleerd onderzoek te laten instellen, waaraan groote kosten waren verbonden. Maar dat kon geen bezwaar zijn, want ieder die eene concessie aanvroeg, moest daaraan voldoen. De geheele houding der concessionarissen in deze zaak is eene weifelende houding van het begin tot het einde. Zij hebben de geheele behandeling overgelaten aan Gouvernements-ambtenaren en de kosten zijn gekomen ten laste van den Staat. De concessionarissen hebben eene rigting voorgesteld en die rigting is door den Gouverneur-Generaal aangenomen, zonder dat door de concessionarissen zelve eenige opname heeft plaats gehad. De meest lijdelijke houding is in deze door de concessionarissen aangenomen, en alle lasten en kosten zijn gekomen voor rekening van den Staat. Spreker gelooft dus dat hier het Kon. besluit van 1852 niet is geëerbiedigd. Ik sprak zoo even, zegt spreker, van gebrek aan overeenstemming tusschen den Gouverneur-Generaal en de Indische autoriteiten, en nu komt mij dat gewis zeer opmerkelijk voor. De eerste vraag die bij de invoering van het stelsel van spoorwegen op Java te beantwoorden valt is deze: welk stelsel van aanleg moet voor nu en voor het vervolg worden aangenomen? De Gouverneur-Generaal heeft er in zijne nota op gewezen, dat hoofdzakelijk omtrent dit beginsel eene beslissing moet worden genomen. En nu blijkt het dat juist omtrent dit beginsel geen overleg heeft plaats gehad tusschen den Gouverneur-Generaal en den heer Stieltjes, die als adviseur naar Indië was gezonden.

Het gemis van die overeenstemming heeft geleid tot een groot verschil van meening, tot eene schier onmogelijke vereeniging van inzigten, blijkbaar uit de stukken. De Gouverneur-Generaal heeft op de rigting door hem aangewezen voor den spoorweg van Samarang naar Djocjocarta gedeeltelijk het Amerikaansch stelsel toegepast. Hij meende dat de spoorwegen moesten worden aangelegd door wildernissen en woeste gronden om die te ontginnen. En nu is de adviseur van het Ministerie van Kolonien, de heer Stieltjes, juist van een tegenovergesteld gevoelen. Hij meent dat spoorwegen op Java bij voorkeur moeten worden aangelegd daar waar reeds groote productie bestaat en waar de handel en nijverheid het meest bloeijen. Ziedaar dus reeds tusschen twee autoriteiten in Nederl. Indië een groot verschil omtrent het eerste beginsel, dat uitgemaakt moet worden voor den aanleg van spoorwegen op Java. De een wil door de bergen, de ander door woeste vlakten. Ziedaar een zeer groot verschil. Zonder mij nu aan te matigen de handelingen van den Gouverneur-Generaal te willen beoordeelen, zoo geloof ik toch dat, als men hier tot een goed einde wilde komen, zamenwerking tusschen beide autoriteiten wenschelijk ware geweest. Al staat toch de heer Stieltjes in de nederige betrekking van adviseur tegenover den Gouverneur-Generaal, dan geloof ik toch nog dat tegenover zoodanig man, den schranderen oud-soldaat, den bekwamen ingenieur, de Gouv.-Generaal het niet beneden zich had behoeven te achten om zijne beschouwingen aan den heer Stieltjes mede te deelen, ten einde te trachten tot eene gewenschte overeenstemming te komen. Ik zie het zelfde gemis van overeenstemming in Indië tusschen den Gouv.-Gen. en eene andere autoriteit, namelijk den directeur der openbare werken. De Gouv.-Gen. zegt, in zijne memorie, dat in de voorwaarden voor concessie als grondslagen moesten zijn aangenomen die, waarop vroeger in Nederland concessie is verleend. Ik wil nu gaarne liefde van den vader voor zijn kind, maar ik moet zeggen, dat de argumenten daartegen van den directeur der openbare werken ook wel eenige overweging hadden verdiend. Deze meende toch dat die aangelegenheid in Indië geheel anders moest worden behandeld. Hier te Lande was toch alles omtrent spoorwegen bekend; in Indië weinig of niets; in Indië was nog niets gedaan wat naar eene opneming gelijkt. Ziedaar dus weder twee autoriteiten, den Gouv.-Gen. en den directeur der openbare werken, die omtrent de wijze waarop deze zaak in Indië moest worden behandeld, hemelsbreed verschillen. Een derde gebrek van overeenstemming is tusschen de twee autoriteiten die van hier werden uitgezonden, de heeren Stieltjes en Dixon. Beider zending was van een en denzelfden aard. Doch naauwelijks in Indië aangekomen, of zij verschillen reeds in meening en dit nam zoodanig toe dat er geen de minste zamenwerking bestond. Eindelijk wijst spreker nog eens op het gemis aan zamenwerking van den Gouverneur-Generaal en den heer Stieltjes. De Gouverneur-Generaal achtte zich verpligt zich naar het terrein waar men den spoorweg wilde aanleggen, te begeven. Hij meende geen grooter blijk van belangstelling in deze zaak te kunnen geven, dan door het instellen van een persoonlijk onderzoek. Het gevolg van die persoonlijke opname was, dat de Gouverneur-Generaal tot geheel andere inzigten kwam dan de heer Stieltjes. Er was in de geheele beschouwing van dezen heer bijkans niets, waarmede de Gouverneur-Generaal zich vereenigde; zelfs zijne cijfers waren verkeerd. Maar nu meent spreker toch dat men een man als de heer Stieltjes, die zich onophoudelijk op het terrein bevindt, wiens werkkring daar is en die eene bepaalde meening heeft geopenbaard, dan toch den tijd had moeten geven om zijne meening nader toe te lichten. En ofschoon spreker nu volstrekt niet het adres van den heer Stieltjes in bescherming wil nemen, zoo kon hij toch begrijpen dat die heer, na zoodanige behandeling, gemeend heeft te moeten doen blijken, dat hij gepasseerd is. Hoe hij nu ook de behandeling der zaak in Indië beschouwt, hij kan daarin niet vinden die onmisbare zamenwerking, die vereischt wordt om te komen tot het goede doel, en hij beschouwt dan ook dat deze zaak geleid heeft tot zulk een groot verschil van meening.

II. *De behandeling dezer zaak in Nederland.* — Daarover is door de sprekers gisteren reeds zooveel gezegd, dat hij thans met weinige woorden kan volstaan en alleen wil zeggen dat de wijze, waarop die zaak door den Minister van Kolonien is behandeld, hem zeer bevreemdt. De Minister heeft zich bij de indiening der stukken vergenoegd met eene zeer korte Memorie van Toelichting, waarin hij verklaarde zijne adhaesie te schenken aan het gevoelen van den Gouv.-Generaal. En nu heeft de Minister, ten gevolge van het verslag der Kamer, geen bezwaar gevonden om eene aanmerkelijke verandering in de rigting te brengen zonder deswege den Gouverneur-Generaal te hooren of eenige militaire autoriteit te raadplegen. Spreker kan nu niet zeggen dat die wijze van handelen hem regelmatig voorkomt. Als toch de Minister van Kolonien eerst zulk eene onvoorwaardelijke goedkeuring hecht aan de daad van den Gouverneur-Generaal, zoo als blijkt uit de Memorie van Toelichting, dan had hij ook niet zonder dien Gouverneur-Generaal zulk eene belangrijke wijziging in de rigting moeten brengen. Spreker zal hier echter niets meer van zeggen, maar gaat over tot:

III. *De staatkundige zijde der quaestie.* — Het komt spr. voor dat die staatkundige zijde is tweeledig. Zij betreft 1⁰, het Nederlandsch gezag, en 2⁰, het gezag der Vorsten op Java. — De Regering zegt op bl. 4 der Memorie van Beantwoording in de meest stellige woorden: „Het openbaar gezag heeft van werken als deze, die zooveel tot ontwikkeling en welvaart bijdragen, niets te vreezen." De Nederlandsche heerschappij in Indië zal niets lijden wanneer deze spoorweg tot stand komt. Spr. zal zich in geene tegenspraak van dat beweren begeven. Het is te positief, in een te stelligen zin uitgedrukt, dan dat een lid der Vertegenwoordiging zich zou durven vermeten daar iets tegen te zeggen. — Hij zal daarover dan ook niets zeggen, maar wenscht deze zaak te beschouwen in verband met de toekomst der Vorstenlanden. Spreker zegt dat, gelijk de landverhuringen, door de Vorsten zelve gewild en met hun toedoen op uitgebreide schaal gebragt, op die toekomst voortdurend blijven werken, zoo ook de wanden der kratons op den duur niet zullen bestand zijn tegen ijzerbanen en locomotieven. Hoezeer hij het nu zeer zou afkeuren, bijaldien de Regering door onberaden handelingen daarop zou willen vooruitloopen, omdat de Vorsten, die ons trouw en toegenegen zijn, aanspraak hebben op eene billijke bejegening onzerzijds, zou hij het echter, zonder noodzakelijkheid, niet willen tegenwerken, wanneer de Vorsten zelve maatregelen als de onderwerpelijke, door betoon van ingenomenheid, bevorderen, zoo als uit de memorie van den Gouverneur-Generaal aan den Raad van Indië niet onduidelijk blijkt. Spreker wenscht echter niet, dat de Minister hem in dit deel zijner politieke beschouwing zal volgen, opdat zijne beschouwing behoude het karakter der individualiteit, daar hij gemeend heeft voor de volledigheid zijner beschouwing dit punt niet buiten bespreking te mogen laten.

IV. *De finantiële zijde der zaak.* — In dit opzigt verschilt spreker eenigzins met de sprekers van gisteren. Door hen toch is, tot bestrijding van dit ontwerp, aan de memorie van den vorigen Gouverneur-Generaal eene uitlegging gegeven, waarmede spreker zich niet kan vereenigen. Als hij toch ziet wat de Regering op bl. 4 der memorie van antwoord zegt: „Maar ook voor de Gouvernements-cultures behoeft (na de wijziging in de rigting) geene vrees gekoesterd te worden", dan is alle vrees, dat de Gouvernements-cultures benadeeld zullen worden, ijdel. Spreker wenscht echter de finantiële zijde der zaak te beschouwen met opzigt tot de concessionarissen. De Minister zegt, dat die heeren hunne blijdschap omtrent deze zaak hebben te kennen gegeven. Het is mogelijk. Maar of nu de concessionarissen wel zoo uitermate bevredigd zijn met deze wijziging, meent hij toch te mogen betwijfelen. — Door den heer Heemskerk is gisteren gewezen op de belangrijke geldelijke gevolgen die deze zaak zal hebben, wanneer nog meerdere concessien van den aard als deze worden aangevraagd of verleend. Hij meende dat, als men op deze wijze zou voortgaan met aan particulieren concessien te verleenen, dit tot belangrijke kosten zou leiden. Maar spreker verschilt met dien spr. omtrent de uitbreiding der spoorwegen op Java. Zijne verwachtingen daaromtrent zijn zeer gematigd. Hij gelooft met den Raad van Indië, dat het zeer te betwijfelen is of, wanneer eenmaal het particulier belang is bevredigd door den aanleg van dezen spoorweg, er nog wel concessien zullen worden aangevraagd voor aansluitende wegen. En als hij daar nu bijvoegt wat de Gouv.-Gen. zelf zegt in zijne memorie: men moet zich van de uitbreiding van spoorwegen op Java geen al te groote voorstellingen maken, dan gelooft spr. dat verdere aanvragen niet spoedig zullen volgen. Spr. gelooft dan ook inderdaad dat, met het oog op onze koloniale baten en de wijze waarop reeds geanticipeerd is ten behoeve van werken in Nederland en de toenemende uitgaven in Indië zelve, in de eerste jaren wel geen sprake kan zijn om meerdere uitgaven voor spoorwegen te doen. — Spr. komt nu tot het laatste punt:

V. *Welke zal de houding der Kamer in deze zaak zijn?* — Waren wij nog in de phase die verloopen is tusschen ons Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord, ik zou geen oogenblik aarzelen te zeggen, dat verwerping van dit wetsontwerp met algemeene stemmen moet plaats hebben, omdat het nu toch gebleken is dat, indien wij de rigting hadden aangenomen door den Gouverneur-Generaal voorgesteld en door den Minister van Kolonien goedgekeurd, het Gouvernement daardoor niet zou zijn gebaat, maar alleen de belangen van eenige particulieren bevorderd. In die phase zou dus geen twijfel omtrent de verwerping hebben bestaan. En hier beroept spr. zich op eene autoriteit, waarop ook de Minister van Kolonien zich beroept: op den luitenant-kolonel Haitink, die oordeelde dat door de eerste rigting de belangen van het Indisch defensiewezen werden veronachtzaamd. De Minister heeft nu, naar aanleiding van het verslag der Kamer en op het oordeel van den heer Haitink, eene belangrijke wijziging in de rigting gebragt.

Spr. wil nu volstrekt niets te kort doen aan de kunde van den luit.-kol. Haitink, maar het heeft hem toch zeer bevreemd dat de Minister van Kolonien ook niet geraadpleegd heeft den zich hier te lande bevindenden generaal van Swieten, een man die zeker ook zijne medewerking niet zou hebben geweigerd en die zoo uitnemend met geheel ons Indisch defensiewezen bekend is. Doch hoe dit zij, het overleg van den Minister van Kolonien met den gepens. luit.-kol. Haitink heeft geleid tot zeer belangrijke verbeteringen in het wetsontwerp; dat is onmiskenbaar. En nu laat spreker zich volstrekt niet drijven door eenige partijzucht, maar nu vindt hij het toch eenigzins vreemd dat, terwijl de Minister van Kolonien eerst de lijn van den Gouverneur-Generaal geheel goedkeurde, hij nu eene zekere transactie heeft aangegaan. De heer Storm heeft nu wel gisteren gezegd: het was den Gouverneur-Generaal meer te doen om de eindpunten; maar dat is niet volkomen juist, want het blijkt juist uit de stukken dat de Gouv.-Gen. wel degelijk waarde gehecht heeft aan de lijn zoo als die oorspronkelijk was geconcedeerd.

Thans heeft de Min. echter eene transactie gesloten, want nu vinden wij hier vereenigd het Duitsche en het Amerikaansche stelsel en dat van den heer Stieltjes. Thans schijnen voor de Regering plotseling alle bezwaren tegen de berglijn te zijn opgeheven. En nu is spr., ten gevolge van deze plotselinge verandering, eenigzins in de war omtrent het spoorwegstelsel dat wij nu op Java zullen hebben. Het schijnt toch dat de bezwaren, die vroeger zoo breed tegen het stelsel van den heer Stieltjes zijn uitgemeten, eensklaps zijn uit den weg geruimd. Spr. herhaalt dus: als wij nu nog waren in de phase tusschen het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord, dan was er geen twijfel aan eene unanieme verwerping. Maar wij verkeeren nu in eene andere phase. Thans bestaan er weder onderscheidene bezwaren, ontleend aan de plotselinge verandering van den Minister van Kolonien, zonder den Gouv.-Gen. te hebben gehoord, en nu zal dus het antwoord op de vraag: welke houding zal de Kamer nu in deze phase moeten aannemen? moeten afhangen van de oplossing door den Minister te geven aan de bedenkingen in den loop der discussien gemaakt.

De heer **Groen van Prinsterer** raadt de Kamer aan om deze zaak uit te stellen. In eene breedvoerige rede motiveert spr. dat verlangen onder drie hoofdpunten, met tal van onderverdeelingen, telkens met beroep op de bundels stukken. Zie hier het schema der rede, waarvan de ontwikkeling, voor zoover zij niet uit aanhalingen bestond, moeijelijk te volgen was.

Het betoog komt hierop neder: Spreker wenscht uitstel:

1⁰, omdat de Regering nog niet in de gelegenheid geweest is de zaak met rijp beraad te behandelen.

a, omdat de quaestie of de spoorwegen op Java al of niet van Staatswege zullen aangelegd worden, nog niet voldoende is onderzocht. Men wisselde telkens van gevoelen. Men heeft het in Nederland ook gezien dat na veel deliberatie men weder geheel tot Staatsspoorwegen is gekomen, welk besluit hij echter in zijne waarde laat.

b, om de onzekerheid en het verschil over de lijn. De concessionarissen gaven en geven er nog de voorkeur aan, maar dat is omdat die lijn de meest productieve is. Ook hier doet hij een beroep op de stukken. Hij zal de politieke quaestie nopens die lijn niet aanroeren, maar toch doen opmerken dat deze lijn, zoo als uit de stukken blijkt, geheel ten voordeele van de particuliere industrie is, tegenover de Gouvernements-cultures, terwijl ook de Raad van Indië zeer voor de lijn van Batavia naar Bandong gestemd is.

c, om de rigting der lijn. Spreker acht zich onbevoegd tot beoordeeling, maar het is toch eene geïmproviseerde rigting ter vervanging van eene pas aangebodene die anders was. De Regering geeft daardoor eene allerscherpste beoordeeling over de behandeling der zaak in Indië zoowel als in Nederland. Maar in allen gevalle is dat reden genoeg om de Kamer behoedzaam in haar oordeel te maken.

2⁰, uitstel is ook noodig van wege het verschil dat er bestaat tusschen twee uitnemende spoorweg specialiteiten: den Gouv.-Gen. en den heer Stieltjes. Hij wijst op dat verschil en stelt de punten uit de stukken in 't licht. Die pleidooijen zijn nog niet afgeloopen. De heer Stieltjes is eene uitnemende specialiteit; hij heeft eene bepaalde zending. De Gouv.-Gen. heeft de zaak wel wat *con amore* behandeld. Hij doet geen uitspraak, maar wijst er toch op dat de heer Stieltjes is een erkend deskundige. Bovendien, de heer Sloet gaat ter zijner tijd weg en de spoorweg blijft. De heer Stieltjes is ook de eenige die opnemingen op dat terrein gedaan heeft. Zullen wij nu, vraagt spr., de verdere gedachtenwisseling over deze zaak gaan stremmen of nader overleg uitsluiten?

3⁰, uitstel is noodig in het belang van de toekomst der Indische spoorwegen zelve. — De heer Stieltjes is tegen noodelooze garantien, en wil ook geene concessie verleend hebben zonder behoorlijke berekening. Hoe kan nu de Kamer eene beslissing nemen zonder nadere gedachtenwisseling omtrent de veranderde rigting? Spr. wijst er op hoe men na velerlei wisselingen soms tot een verkeerd besluit kan komen. Hij wil wel spoed, maar geene overijling. De Regering heeft ja stukken overgelegd, maar daaruit kan men juist zoo veel licht bekomen als noodig is om te zien dat men op een dwaalspoor is, maar niet genoeg om op den goeden weg terug te keeren.

Spr. moet ook opmerken dat de Minister zich in eene moeijelijke positie bevindt. Als de Minister zijne politieke loopbaan blijft voortzetten, dan zou hij welligt later berouw kunnen hebben dat er niet nog eenig uitstel genomen is, terwijl in het tegenovergesteld geval de opvolger des Ministers gebonden is.

Wat hij wenscht is uitstel zonder tijdsbepaling. Er bestaat zelfs een antecedent van de toenmalige koloniale oppositie in 1851, toen de heer van Hoëvell ook eene motie tot uitstel had voorgesteld die door de Kamer met groote meerderheid werd aangenomen. — Hij zou dus willen voorstellen dat de zaak wierd uitgesteld, maar zal dit nog niet doen, omdat hij wil afwachten of de Minister zelf soms zijn voorstel zou willen overnemen (*gelach*).

Na de schorsing zegt **de Minister van Kolonien** dat bij de Regering in het minst geen gedachte bestaat om een uitstel te vragen of van hare zijde daartoe te adviseren. Naar haar oordeel is de zaak in staat van wijzen en voor afdoening vatbaar.

De heer **Groen van Prinsterer** doet thans het bepaalde voorstel, bij wege van motie van orde, om de beraadslagingen over het wetsontwerp te verdagen tot een nader te bepalen dag.

De heer **Storm van 's Gravesande** zegt dat het hem geenszins bevreemdt dat de vorige spreker dit voorstel aanbiedt, want zoo lang hij lid van de Kamer was, is geen belangrijk onderwerp in behandeling gekomen, of zoodanig voorstel werd door dat lid gedaan. Het ware intusschen beter geweest om met dit voorstel vóór den aanvang der discussien voor den dag te komen. Nu moet spreker zich bepaald tegen dat voorstel verklaren, daar hem de gronden die er voor bijgebragt worden, onjuist toeschijnen. Hij wederlegt achtervolgens verschillende van die gronden. Zoo is het geheel onjuist te beweren, dat de aangenomen rigting uit de lucht gegrepen is, daar spr. uit de overgelegde stukken aantoont dat er wel degelijk van de rigting en de zijtakken gesproken wordt. Hij gelooft dan ook niet dat er meer licht is te verkrijgen en acht het onnoodig den Gouv.-Generaal nader te hooren, daar deze, blijkens de overgelegde stukken, het volstrekt noodig acht dat de spoorweg loope door de vlakte en niet over de bergen. Met verbazing heeft hij dan ook een spreker uit Zwolle hooren zeggen, dat de bezwaren van den Gouv.-Generaal over 't hoofd gezien zijn, want uit de voorhanden stukken blijkt juist het tegendeel; aan de bezwaren is te gemoet gekomen. Ook hij heeft eerst licht verlangd, maar nu hem dat is verstrekt, nu meent hij dat het tijdstip van beslissing gekomen is.

De heer **Wintgens** ondersteunt de motie. Hij ziet niet in waarom men niet op den tweeden dag eener discussie, zelfs op grond van de gehouden beraadslaging, een uitstel zou mogen vragen. Er bestaat niet de minste reden om zich tegen de motie te verzetten, want het is gebleken dat, naar het oordeel van vele leden, veel ontbreekt om op goeden grond tot eene beslissing te komen. Inzonderheid ontbreekt het eindrapport dat de heer Stieltjes over deze zaak heeft uitgebragt. Zonder het laatste woord van die specialiteit te hebben gehoord, is men niet op de hoogte van de zaak. De Regering zelve heeft de taak van onderzoek en rapport aan dien deskundige opgedragen, en zoo lang dus zijn eindrapport geen deel uitmaakt van de debatten, kan men niet voortgaan. Wij moeten ons niet laten dringen. Zonder volledige kennis zijn wij in 's Lands belang niet verantwoord. De Kamer is niet behoorlijk ingelicht. Wordt de motie aangenomen, dan is uitstel maar geen afstel daarvan het gevolg.

De heer **Dullert** merkt op, dat in de behandeling van de motie van orde ingeweven wordt het debat over de hoofdzaak zelve. Hij zal zich daarvan onthouden en zich tot de motie bepalen. Naar zijne overtuiging is de zaak van alle zijden beschouwd. Het vraagstuk van den aanleg van spoorwegen door den Staat, de particuliere exploitatie, railroutes met trekbeesten, enz., alles is gewikt en gewogen. Zoo er ooit kan gezegd worden dat eene zaak voldongen is, dan is het zeker deze. Een uitstel zou de zaak weder geheel in het onzekere brengen. Dan zouden zich weder alle quaestien voordoen en de uitvoering van den spoorweg zou welligt voor zeer lang onmogelijk worden gemaakt. Nu zegt men wel dat uitstel noodig is, omdat er strijd bestaat tusschen twee spoorweg specialiteiten, den Gouverneur-Generaal en den heer Stieltjes. Kan men dat met grond beweren? Door den Gouverneur-Generaal werd eene bepaalde keuze gedaan, die door de Regering werd goedgekeurd. Maar een ondergeschikt ambtenaar is niet tevreden over het advies van den Gouverneur-Generaal.

Nu vraagt spreker of het leiden kan tot handhaving van ons prestige, als men den Gouverneur-Generaal, den landvoogd van Neêrl. Indië, op gelijke lijn plaatst met een inferieur ambtenaar die verstoord is dat zijn advies niet gevolgd werd. Men zie wel toe wanneer men op die wijs het prestige door het slijk sleurt. En worden daardoor de groote belangen van het Vaderland niet aan partijzucht opgeofferd? Uit den grooten bundel van stukken blijkt duidelijk dat bij allen de overtuiging vaststaat, dat niet langer mag worden gedraald, dat uitstel verderfelijk is, dat de behoefte levendig wordt gevoeld. Waarom dan langer aarzelen? Er is dan ook niemand die het nut en de noodzakelijkheid van het werk bestrijdt. De uitbreiding die de lijnen hebben ondergaan, wordt wel degelijk in de stukken van den Gouverneur-Generaal aangehaald. Als hij nagaat hoe lang de zaak der spoorwegen in Indië reeds in behandeling is, dan kan hij zich niet voorstellen dat iets langzamer in overweging kan worden genomen en dan komt het hem voor dat er een einde aan komen moet.

De heer **Schimmelpenninck** geeft te kennen dat het niet de vraag is hoe lang de zaak in behandeling is, maar: welke is de stand van de zaak op dit oogenblik? En dan moet hij verklaren dat hij dien nog niet zoodanig vindt, dat hij het voorstel van de Regering op goeden grond kan beoordeelen. De nieuwe lijn aan het plan toegevoegd is niet met juistheid kunnen worden opgenomen. In den tegenwoordigen toestand zou hij zich verpligt vinden tegen het ontwerp te stemmen, en dit wenscht hij door uitstel te voorkomen.

De heer **van Goltstein** zal zich voor de motie verklaren, hoe hatelijk zij ook werd voorgesteld als alleen voortgevloeid uit partijzucht. Zij vloeit uit eene meer zuivere bron voort, uit de zucht om volledige kennis te erlangen eer men beslist. Ook hij is voor uitstel, volstrekt niet voor afstel. Hij wenscht Java spoorwegen te bezorgen, maar hij verlangt voldoende te worden ingelicht. Zijne overtuiging is nog niet gevestigd. En zelfs de meerderheid van de Commissie van Rapporteurs was het, blijkens haar Eindverslag, volkomen eens dat er meer licht over de zaak moest worden verspreid; zij had de mededeeling van meerdere stukken wenschelijk geoordeeld. Nu is het mogelijk dat anderen licht ten deele gevallen is, maar hem ontbreekt dat nog. Hij vertrouwt dat de Regering het denkbeeld zal deelen en geen bezwaar in het uitstel zal vinden als de Vergadering daartoe besluit.

De heer **Mijer** is voor de motie en had verwacht, dat de heer Storm van 's Gravesande, die nog gisteren inlichtingen verzocht, er ook voor zou zijn. Ook hij wijst op het gemis van het eindrapport van den heer Stieltjes en toont uit de overgelegde stukken aan, dat de rigting door den heer Stieltjes

voorgestaan, en die men nu ten deele heeft gevolgd, door den Gouv.-Gen. onvoorwaardelijk werd verworpen. Het bevreemdt hem ook, dat de Minister, die eerst de rigting van den Gouv.-Gen. volgde, die thans heeft veranderd zonder zelfs den Gouv.-Gen. te hooren. Daarom is hij voor de motie.

De heer **Storm van 's Gravesande** verdedigt zich tegen de opmerkingen van den vorigen spreker.

De **Minister van Kolonien** zal thans alleen spreken naar aanleiding van de motie van orde, en dus over de préalabele quaestie. De heer van Nispen heeft gisteren het juiste standpunt aangewezen. De commissie van Rapporteurs is, met het oog op de werkzaamheden der Kamer, overgegaan tot het opmaken van haar eindverslag, zonder een nader onderzoek in de afdeelingen te doen houden. De Min. gaat een stap verder. Als de Regering niet het oog gehad had op de werkzaamheden der Kamers, dan had zij dat nader onderzoek officieus gevraagd, want dat had het debat in de Kamer zeer kunnen bekorten. Tot ondersteuning van de motie heeft men gezegd dat de Regering eene nieuwe lijn en eene nieuwe rigting had voorgedragen. Dat is geheel onjuist, want uit de gewisselde stukken blijkt dat de Gouverneur-Generaal ook in zijne memorien verklaart, dat sommige punten tot nader overleg kunnen aanleiding geven, en dat in sommige behoeften door zijtakken kan worden voorzien. Het hooren van den Gouv.-Gen. over punten die hij zelf heeft aangegeven zou derhalve tot niets leiden. Bovendien de concessionarissen, die in de wijziging moesten toestemmen, waren niet in Indië maar in het Moederland. De Minister legt de positie bloot waarin hij deze zaak bij zijne optreding heeft gevonden. De concessie was voorloopig door den Gouv.-Gen. verleend en lag voor hem. De zaak was voor niemand en ook in 't minst voor hem vreemd. Hij heeft geen bezwaar hoegenaamd gevonden om 's Konings goedkeuring voor de concessie te vragen. Alle kaarten, alle bescheiden werden aan de Kamer bij het wetsontwerp overgelegd. Men klaagt over eene schrale Memorie van Toelichting, maar de Regering had met de Wetgevende Magt alleen de finantiële quaestie te onderzoeken. Toen de Kamer meer inlichting vroeg, waartoe zij de bevoegdheid had, werd haar die zonder aarzeling verstrekt.

Nu beweert men dat het rapport van den heer Stieltjes niet bekend is, maar de Regering heeft in hare Memorie van Beantw. daaruit alles medegedeeld wat eenig licht over de zaak kon verspreiden. De Minister deelt in bijzonderheden mede hoe hij tot eene verandering in de rigting gekomen is. Het toeval heeft hem daartoe geleid. Verschillende deskundigen heeft hij over de nu voorgestelde rigting onderhouden. Al de kaarten en opgaven van den heer Stieltjes hebben tot de veranderde rigting geleid. Na dat onderhoud met officiers en ingenieurs is hij in overleg getreden met de concessionarissen, die wel inzagen, dat de nieuwe lijn meer geld zou kosten, maar ook dat zij meer vertier zou te weeg brengen. Reeds lang vóór dat het Voorl. Veralag der Kamer hem bekend was, was hij voor die wijziging gestemd, maar toen hij dat Verslag ontving, toen bleek het hem duidelijk, dat hij te kort zou hebben gedaan aan het gemeen overleg zoo hij de rigting niet had gewijzigd. Hij gelooft dus, dat de Kamer volkomen op de hoogte van de zaak is en dat alleen de tegenstanders der wet nu uitstel kunnen verlangen.

De heer **Groen van Prinsterer** verdedigt nader zijne motie. Het is volstrekt zijne bedoeling niet om afstel te veroorzaken, maar alleen om volkomen licht te erlangen. Hij beantwoordt ook den heer Dullert, die aan zijn voorstel eene verkeerde bedoeling toeschrijft. Het is geene onbillijkheid een uitstel van weinigen tijd te vragen, ten einde alsnog den Gouverneur-Generaal te hooren. Men moet toch het oog slaan op de ongelukkigen die geroepen worden eene beslissing te nemen over eene zaak van zoo groot gewigt, waarover zij geen oordeel kunnen vellen. Met hen moet men medelijden hebben. Hij behoort niet tot hen die den invloed der Wetgevende Magt te ver willen uitstrekken, maar als dit geschiedt moet men ten minste den verantwoordelijken Gouverneur-Generaal hooren.

De heer **van der Linden** had die motie van den heer Groen verwacht. Die spr. toch deed steeds voorstellen tot stagnatie en ophouden; dat was altijd zijne politiek geweest als het eene gewigtige quaestie betrof. Dit is zoowel het geval geweest bij het tarief als bij de scheepvaartwetten. Bij die laatste zeide de heer Groen: gij weet er niets van, ik weet er niets van, *wij* weten er niets van, dus verlang ik eene *enquête*. Bij het tarief verlangde die spr. uitstel, want men was niet genoeg op de hoogte der zaak; bij het middelbaar onderwijs was men ook nog niet op de hoogte; bij het budget van kolonien zeide de heer Groen: het duizelt me, dus zou ik uitstel wenschen van de behandeling dezer zaak. Als nu de heer Groen voor zich zelven zegt: ik kan de zaak niet beoordeelen, dan is het iets anders. Maar hij zegt: *de Kamer* kan niet. Daarom passe de Kamer op met dien spr., die sinds 12 jaren steeds gezegd heeft: ik weet het niet, dus gij ook niet, *dus uitstel*.

Die spr. zeide ook dat wij ongelukkige burgers gedwongen worden tot het nemen van eene beslissing. Maar wie dwingt dan? In allen gevalle: stel niet de Kamer gelijk met u zelven.

De heer van der Linden zeide reeds dat hij die motie van den heer Groen had gewacht, maar niet midden in de discussie en zelfs vóór het antwoord van den Minister. Nu maakt zij op spr. den indruk alsof men de Vergadering surpreneren wil. Hij had de motie gewacht vóór de beraadslagingen. Toen was het geschikte oogenblik, maar nu, na anderhalven dag de Vergadering te hebben laten beraadslagen, eene motie tot uitstel te doen! Men heeft gesproken van *esprit de corps*, welnu die zal juist zoodanige handelwijze veroordeelen. Men heeft een voorbeeld aangehaald uit de discussie over het regt van vereeniging, maar de zaak staat niet gelijk. De motie van den heer van Hoëvell werd niet voorgesteld bij de algemeene beschouwingen, maar bij de artikelen der wet en toen er amendementen werden voorgesteld. Toen werd er eene motie tot uitstel gedaan. Het doel van den heer Groen is *verdaging* tot een onbepaald tijdstip, en als spr. de toelichting in aanmerking neemt dan is de zin van het voorstel om het ontwerp indirect *ter zijde* te schuiven. Het is geen voorstel tot hervatting van het sectie-onderzoek, maar om de Regering te *dwingen* tot terugzending der concessie naar Indie: *dat* is de zin. En nu zeg ik, zegt spreker: dat gaat te ver; zulk een indirecten dwang kan ik niet goedkeuren. De heer Groen schuift de Regering en den Gouv.-Gen. op zij en spreekt van pleidooijen tusschen twee spoorweg-specialiteiten. Wat is daarvan? Is er dan geen Regerings-voorstel in deze Kamer? Zitten wij hier dan als regters om over pleidooijen uitspraak te doen, dan wel als leden der Kamer om over een wets-ontwerp te oordeelen? De heer Stieltjes is hier geen partij. De heer Groen zeide: *audi et altera pars*. Spreker kent hier geen *altera pars*. Ja maar, zegt de heer Groen, het is meer gebeurd, dat eene zaak door lang te duren dikwerf tot eene slechte beslissing komt. — Welnu, is dat geen condemnatie van zijn eigen motie? Immers de heer Groen wil een nieuw uitstel nadat reeds 25 jaren de zaak aan de orde is.

Spreker was ook zeer verwonderd den heer van Goltstein te hooren zeggen: we moeten meer licht omtrent de rigting hebben; dit moet bevreemding wekken van een spreker die de lijn Utrecht-Culemborg bij geïmproviseerd amendement aan de Kamer voorgesteld heeft.

De heer **van Goltstein** antwoordt op deze laatste opmerking dat er ten deze volledig licht bestond. Er was een rapport van vier hoofd-ingenieurs en daarop heeft hij zich beroepen. Hij vraagt echter of er in de tegenwoordige zaak meerder licht is opgegaan na de rede des Ministers? Neen, z. i. is de duisternis nog vermeerderd. Wij weten dat de Gouv.-Generaal en de heer Stieltjes het oneens zijn over de rigting, en nu hebben wij vernomen dat beiden het eens zijn. Spr. dacht dat de veranderde rigting niet die was welke door den Gouv.-Generaal werd voorgestaan, en nu verneemt hij dat zij lag in het denkbeeld van den Gouv.-Gen. en dat ook de heer Stieltjes die meening deelt. Hij dacht dat de Gouv.-Generaal eene lijn in de vlakte wilde, en de heer Stieltjes de bergrigting, en dat de lijn tusschen beide in door geen van beiden werd voorgestaan. Aanvankelijk was het de bedoeling des Ministers alleen de finantieele quaestie hier te doen beoordeelen. Later heeft de Kamer ook inlichtingen verlangd omtrent de rigting, maar dan zegt spr., indien wij over de rigting moeten oordeelen, geef ons dan licht.

De **Minister van Kolonien** vraagt, wanneer er duisternis is, aan wie dan de schuld moet geweten worden? Niet aan den Minister. Wanneer toch werd de motie gedaan? Op een oogenblik dat de Minister spoedig het woord zou gaan voeren over het ontwerp. Hij heeft zich dus nog niet eens verklaard, en behoudt zich voor het ontwerp con amore te verdedigen. Ik heb, zegt de Minister, straks alleen over de motie Groen eenige woorden in het midden gebragt. Maar wat den heer van Goltstein betreft, wanneer hij de stukken en kaarten had onderzocht dan had hij niet in de duisternis behoeven te blijven. De Minister beroept zich op den heer Storm van 's Gravesande en andere sprekers die niet in de duisternis verkeeren. De Minister zal niets meer zeggen over de beweerde overijling in de behandeling, maar hij kan niet zwijgen over hetgeen genoemd is de strijd tusschen de beide spoorwegspecialiteiten, of zooals de heer Mijer zeide, de strijd tusschen de *autoriteiten*. Dat kan de Min. niet toelaten. Het technisch onderzoek wordt ingesteld en de **Regering** *beslist*. Hij zal hier niets zeggen over de daad van den heer Stieltjes om zich bij adres aan deze Kamer te wenden, maar alleen vragen of hij dan als adviseur van het Departement van Kolonien den Minister van Kolonien had mogen passeren?

Men verlangde meer stukken. In het rapport (stuk n.° 11) is alleen medegedeeld wat tot de zaak betrekking heeft. De volgende rapporten betreffen de opneming der berglijn waarvoor geen concessie is aangevraagd. Hij verzet zich tegen dat *dringen* van de Regering om alle stukken die bij het Opperbestuur berusten openbaar te maken. Hij is voor de meeste publiciteit, maar dat gaat te ver.

Nadat de heer **Groen van Prinsterer** nog nader zijne motie had verdedigd, is deze in omvraag gebragt en **verworpen** met 46 tegen 17 stemmen. *Voor*, de heeren: Begram, van Voorthuysen, van Asch van Wijck, van Lynden, Schimmelpenninck, Groen van Prinsterer, van Foreest, van Heemstra, Mijer, Heemskerk Az., van Goltstein, Lycklama, Hoekwater, Kien, Taets van Amerongen, Hoffman en Wintgens.

Alsnu worden de algemeene beraadslagingen voortgezet.

De heer **van Heukelom** meent een enkel woord van toelichting of van tegenspraak te moeten doen hooren op enkele punten, gisteren en heden behandeld. Spreker beantwoordt in de eerste plaats den heer Wintgens, die meende dat het oordeel over koloniale zaken in het algemeen moeijelijk is, omdat het publiek niet volkomen op de hoogte der zaak is. Spreker geeft dit tot zekere hoogte volkomen toe, maar hij meent, dat men niet op het publiek wachten kan. De juiste kennis toch van hetgeen het algemeen belang vordert wordt niet in eens door het groote publiek verkregen. Bijzonder trof spreker het gezegde van den heer Wintgens dat de kennis van koloniale zaken nog zoo weinig bij sommige leden der Kamer is doorgedrongen. Spreker herinnert hier aan de vergissing door dien heer begaan, die aan een gezegde in de memorie van den Gouverneur-Generaal eene uitlegging geeft, die ten eenenmale onjuist is.

De Gouv.-Gen., sprekende nl. over dezen spoorweg, zegt dat hij verwacht dat de bevolking, waar zij niet teruggehouden wordt door de Gouvernements-cultures, zich zal wijden aan den rijstbouw. Maar daaruit is nu niet af te leiden dat de Gouv.-Gen. is een hevige tegenstander van de Gouv.-cultures. — Nog eene vergissing van den heer Wintgens is, dat in Djocjocarta en Soerakarta Gouvernements koffijaanplantingen bestaan. Aan spr. is daarvan niets bekend; misschien kan de heer W. aan de Kamer opgeven waar die zijn, zoo niet dan zal spreker aan den Minister van Kolonien vragen om aan de Kamer dat nieuwe, wonderbaarlijke verschijnsel eens te vertoonen. Spreker wijst ook op eene vergissing van den heer W. van een anderen aard. De zending van den heer Stieltjes behandelende, keurde die spreker diens verrigtingen goed. De heer Stieltjes was achteruitgezet. Wat gebeurt nu hier? De Regering dient een ontwerp in, waarbij eenvoudig de zienswijze van den heer Stieltjes ter zijde wordt gesteld, en dit ziende, wendt de heer S. zich tot de Kamer. Spreker moet opmerken, dat de heer S. niets zien kon, want hij was in Indie. Hij kon ook geen kennis hebben van dit ontwerp, dat hier den 21 maart is ingediend, want zijn adres uit Indië dateert van 29 april. Spreker meent op dergelijke onnaauwkeurigheden te moeten wijzen, omdat men daarop een Regeringsvoorstel sterk afkeurde.

Spreker geeft het ook aan den heer W. toe, dat dit ontwerp te danken zou zijn aan eene rigting, die hij bestrijdt. Spreker neemt dit punt op om te zeggen, dat hij het karakter van die rigting daarin vindt, dat het is eene rigting van handelen, in tegenstelling van eene vroegere rigting, die was eene rigting van uitstellen, onder allerlei vormen en allerlei voorwendsels. Spreker treedt hier in eene beschouwing in verband met de zending van den heer Stieltjes, en knoopt hier aan vast hetgeen de heer Groen zoo aanstonds zeide, met betrekking tot het weinig voldoende der memorie van antwoord, ten aanzien van spoorwegen aan te leggen door den Staat of door particulieren. Spreker meent dat die memorie, verwijzende naar de overgelegde stukken, nog zoo schraal niet is. Spreker herinnert ook aan het gevoelen van de heeren Baud en Rochussen omtrent de spoorwegen in Indië. Terugkomende op hetgeen nopens den heer Stieltjes is gezegd, zegt spreker, dat het alles te buiten gaat wat in een wel geordenden Staat kan worden toegelaten om een ambtenaar te laten pleiten tegen zijn superieur, nadat deze reeds eene beslissing genomen heeft. Het is voor een anti-revolutionnair een vrij brutaal revolutionair beginsel.

Spreker zal nog enkele losse punten opnemen, en wel in de eerste plaats dat der defensie. Men heeft geheel voorbij gezien, dat juist de kommandant van het Indische leger den weg, die thans wordt voorgesteld, het liefste had. Sommige sprekers hebben een stuk van den heer Stieltjes bijgebragt, waarin het terrein wordt geheeten „welligt het moeijelijkste van geheel Java," doch in een later stuk denkt die heer er zoo ongunstig niet meer over, ofschoon er natuurlijk bezwaren aan dien weg verbonden zijn. De heer Stieltjes zegt toch nader: van Goeboek naar Willem I zou men althans geen beter terrein doorloopen, dan van „Samarang naar de Vorstenlanden."

De geachte redenaar uit Zwolle (de heer Mijer) heeft zelf erkend dat dit wetsontwerp groote verbetering heeft ondergaan; zijne rede behelst eenige tegenstrijdige beschouwingen, maar tegen de zaak zelve vindt spr. geene argumenten, integendeel vindt hij er argumenten voor, met name wat betreft den toestand der Vorstenlanden.

Spreker gewaagt er van, dat men vroeger, van het rapport des heeren Baud tot de zending van den heer Stieltjes, veel beraamd, maar niets beslist had; terwijl het besluit van 1852 veroorloofde te handelen, was de zending van den heer Stieltjes niets dan een spaak in het wiel. De heer Loudon is dan ook op de instructie van den heer Stieltjes teruggekomen en heeft gezegd: niettegenstaande de zending van den heer Stieltjes, zal er concessie worden verleend, als er eene behoorlijke, ernstig gemeende aanvrage is. Dat is de oorsprong van *deze* concessie. Maar daaruit volgt verder, dat de heer Stieltjes, gezonden naar Indië om te adviseren en verpligt te rapporteren aan den Gouv.-Generaal, wat dezen spoorweg betreft, zijne missie volbragt had door het leveren van zijn rapport, en daarop kan volgen, en is ook gevolgd, de beslissing van den Gouv.-Generaal, die, krachtens het Konink!. besluit van 1852, geheel viel binnen den kring zijner bevoegdheid, behoudens de goedkeuring des Konings en de bekrachtiging van de wet, omdat aan die concessie het verleenen van rentewaarborg verknocht was. Nu kan spr. niet begrijpen dat men thans den heer Stieltjes wil laten pleiten tegen den Gouverneur-Generaal.

Volgens spr. is het niet wenschelijk over de verhouding van ons Gouvernement tot de Vorstenlanden in breedvoerige beschouwingen te treden; doch dit is toch zeker waar, dat wanneer de spoorweg een stap nader brengt, spr. wil niet zeggen tot vestiging van ons direct gezag, maar tot verzekering van een grooteren invloed van ons Gouvernement op de bevolking dier landen, daarmede ongetwijfeld eene groote weldaad aan Java zal bewezen worden; want, ofschoon, zoo als ergens gezegd is, die landhuurders wel eens kleine despoten zijn, die meer grond dan hun toekomt aan de bevolking ontnemen, is dit kwaad toch nog in der daad een betrekkelijk goed. Spreker gelooft dat de toestand van die landen nog veel erger zou zijn, wanneer zij overgelaten waren aan het bestuur en de exploitatie van hunne eigen Vorsten en grooten. Wij hebben dan ook een voorbeeld gehad van de gelukkige werking van de bemoeijenis van Europeanen met het inlandsch bestuur, toen de weinigen, aan wie de administratie hunner landen niet was ontnomen, gedurende den Javaschen oorlog aan het hoofd van de ingezetenen hunner landen steeds het wettig gezag bleven schragen. Met dat voorbeeld voor oogen, moet men zich hoeden voor eene al te eenzijdige beoordeeling van de nadeelige kansen, aan de vermeerdering van het Europeesch element op Java verbonden. Zonder dat element zouden wij misschien niet in staat zijn geweest, de orde en rust te herstellen. Met genoegen heeft spr. dus van den heer Mijer gehoord, dat de invloed van het aanleggen van spoorwegen op de Vorstenlanden voor ons eene reden te meer moet zijn om tot de aanneming van dit wetsontwerp over te gaan. Ook heeft hij met genoegen van hem vernomen, wat ook de waarheid is, dat hier volstrekt geen vrees voor de Gouvernements-cultures bestaat.

De zitting is daarna gescheiden. Morgen is de **Minister van Kolonien** aan het woord.

Bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken.

De artikelen van het aan de Tweede Kamer ter overweging aangeboden ontwerp van wet, houdende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken, luiden als volgt:

Art. 1. Bij elke veroordeeling tot geldboete in strafzaken wordt door den regter bepaald dat de boete, zoo de veroordeelde haar niet betaalt binnen twee maanden, na daartoe te zijn aangemaand, vervangen zal worden door gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden indien meer dan ƒ 500, drie maanden indien meer dan ƒ 300, twee maanden indien meer dan ƒ 200, eene maand indien meer dan ƒ 100, veertien dagen indien meer dan ƒ 50, zeven dagen indien meer dan ƒ 10, en drie dagen indien niet meer dan ƒ 10 aan boete is opgelegd. De gevangenisstraf van eene maand duurt dertig dagen, die van een dag vier en twintig uren. Het minimum der gevangenisstraf is in alle gevallen één dag.

Art. 2. Deze gevangenisstraf wordt niet aangemerkt als eene andere straf dan de geldboete. Zij wordt door hen, die wegens misdaad of wanbedrijf zijn veroordeeld, op dezelfde wijze en in dezelfde gevangenis ondergaan als de correctionele gevangenisstraf, en door hen, die wegens overtreding zijn veroordeeld, op dezelfde wijze en in dezelfde gevangenis als de politie-gevangenisstraf.

Art. 3. De gevangenisstraf, die, ter vervanging van meerdere boeten, bij hetzelfde vonnis of arrest wordt opgelegd, staat in verhouding tot het gezamenlijk bedrag der boeten, doch kan den tijd van zes maanden niet te boven gaan. De gevangenisstraf, die de boete vervangt, wordt opgelegd ook dan, wanneer andere bij hetzelfde vonnis of arrest opgelegde straffen het bij de wet gestelde maximum hebben bereikt.

Art. 4. Wanneer meer personen bij dezelfde regterlijke uitspraak wegens hetzelfde misdrijf worden veroordeeld tot geldboeten, is ieder hunner slechts aansprakelijk voor de hem persoonlijk opgelegde boeten.

Art. 5. De aanmaningen, bij deze wet bevolen, geschieden kosteloos, door de ambtenaren door Ons daartoe aan te wijzen, en zijn vrij van zegel- en registratieregten.

Art. 6. Deze wet is niet van toepassing op misdrijven vóór haar in werking treden bedreven.

Art. 7. Alle bepalingen, bij welke gevangenisstraf is bedreigd voor het geval van wanbetaling van boeten en geregtskosten, gezamenlijk of afzonderlijk, zijn afgeschaft. Voor alle andere gevallen, waarin wegens het niet voldoen aan de regterlijke uitspraak gevangenisstraf is bedreigd, wordt de duur daarvan bepaald op een tot drie dagen, door den veroordeelde te ondergaan binnen twee maanden na tot voldoening te zijn aangemaand, boven en behalve de volgens art. 1 op te leggen gevangenisstraf.

Art. 8. Deze wet treedt in werking den 1 november 1863.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.